

Vissa rättigheter vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2004/05:7 Vissa rättigheter vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering. Inga motioner har avgivits. Vänsterpartiet har lämnat ett särskilt yttrande.

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller proposition 2004/05:7 och därigenom godkänner avtalet den 13 december 2001 mellan de stater som deltar i den multinationella snabbinsatsbrigaden för FN-insatser om status för deras styrkor, med reservation när det gäller möjligheten för utländsk stat att utöva domsrätt på svenskt territorium och avtalet den 17 november 2003 mellan Europeiska unionens medlemsstater om status för den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens militära stab, för de högkvarter och styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen (de s.k. Petersbergsuppgifterna), inbegripet övningar, samt för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställs till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang, med tolkningsförklaring att artikel 17 i avtalet inte innebär någon rätt för en utländsk stat att utöva jurisdiktion på svenskt territorium.

Utskottet tillstyrker även regeringens lagförslag som krävs för att möjliggöra en vidgad tillämpning av PFF-avtalet och för att innehållet i SHIRBRIG SOFA och EU SOFA skall kunna uppfyllas. Detta innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken, lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott, lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall, lag om ändring i lagen (1994:588) om utbildning för fredsfrämjande verksamhet, lag om ändring i lagen (1994:1547) om tullfrihet m.m., lag om ändring i vapenlagen (1996:67) och lag om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Godkännande av avtal samt förslag till lagstiftning	6
Särskilt yttrande.....	8
Godkännande av avtal samt förslag till lagstiftning (v)	8
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	9
Propositionen.....	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	10
<i>Bilaga 3</i>	
PPF-avtalet.....	18
<i>Bilaga 4</i>	
SHIRBRIG SOFA.....	52
<i>Bilaga 5</i>	
EU SOFA.....	56

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Godkännande av avtal samt förslag till lagstiftning

Riksdagen godkänner dels

1. avtalet den 13 december 2001 mellan de stater som deltar i den multinationella snabbinsatsbrigaden för FN-insatser om status för deras styrkor, med reservation när det gäller möjligheten för utländsk stat att utöva domsrätt på svenskt territorium, och
2. avtalet den 17 november 2003 mellan Europeiska unionens medlemsstater om status för den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens militära stab, för de högkvarter och styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, samt för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställs till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang, med tolkningsförklaring att artikel 17 i avtalet inte innebär någon rätt för en utländsk stat att utöva jurisdiktion på svenskt territorium, dels antar regeringens förslag till
3. lag om ändring i brottsbalken,
4. lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott,
5. lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall,
6. lag om ändring i lagen (1994:588) om utbildning för fredsfrämjande verksamhet,
7. lag om ändring i lagen (1994:1547) om tullfrihet m.m.,
8. lag om ändring i vapenlagen (1996:67), och
9. lag om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:7.

Stockholm den 28 oktober 2004

På försvarsutskottets vägnar

Eskil Erlandsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Eskil Erlandsson (c), Tone Tingsgård (s), Ola Rask (s), Ola Sundell (m), Allan Widman (fp), Michael Hagberg (s), Berndt Sköldestig (s), Erling Wälivaara (kd), Berit Jóhannesson (v), Britt-Marie Lindkvist (s), Rolf Gunnarsson (m), Heli Berg (fp), Peter Jonsson (s), Karin Enström (m) och Lars Ångström (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Sverige deltar i fredssamarbetet Partnerskap för fred (PFF) sedan maj 1994. Sverige har alltsedan PFF-samarbetets början deltagit aktivt i flera av de övningar som ägt rum och vid ett antal tillfällen stått som värd för sådana aktiviteter. Inom samarbetet finns ett avtal om rättslig status för ett lands styrkor när de befinner sig på en annan avtalsparts territorium, det s.k. PFF-avtalet. Sverige anslöt sig till PFF-avtalet 1996 och den rättsliga regleringen med anledning av avtalet trädde i kraft den 1 juli 1996 (prop. 1995/96:37, bet. 1995/96:F6U04, rskr. 1995/96:237).

Sedan 1996 har övningsverksamheten och andra samarbetsformer kommit att utvecklas inom fredsfrämjandeområdet. Samtidigt har bruket av statusavtal för den deltagande personalen blivit alltmer vanligt förekommande. PFF-avtalet utnyttjas ofta direkt eller indirekt i dessa sammanhang.

Med stöd av regeringens bemyndigande tillkallade chefen för Försvarsdepartementet den 14 november 2002 en särskild utredare med uppdrag att bl.a. göra en översyn av den rättsliga regleringen som tillkom med anledning av PFF-avtalet. Utredningen fick i uppdrag att se om den nuvarande regleringen på bästa sätt möter de krav som finns i PFF-avtalet samt de behov som kan följa av andra internationella samarbetsavtal på fredsfrämjandeområdet (dir. 2002:137). I uppdraget ingick också att föreslå lagstiftning med beaktande av det kommande statusavtalet som vid tidpunkten för direktivet förhandlades fram inom ramen för EU:s krishantering. Utredningen, som antog namnet PFF-utredningen, har redovisat sina slutsatser och förslag i betänkandet Rättslig status vid samverkan inom Partnerskap för fred och EU:s krishantering m.m. – en översyn (SOU 2003:117).

En särskild insatsstyrka från vissa av FN:s medlemsstater, däribland Sverige, har etablerats för att stärka FN:s snabbinsatsförmåga vid fredsfrämjande insatser. Styrkan kallas SHIRBRIG (*the Multinational Stand-by High Readiness Brigade for United Nations Operations*). Ett särskilt statusavtal, SHIRBRIG SOFA (*status of forces agreement*), undertecknades av bl.a. Sverige i december 2001. Avtalet träder i kraft för svensk del när ratifikation skett.

Det har inom Europeiska unionen (EU) utarbetats en överenskommelse mellan medlemsstaterna om statusen för militär och civil personal som utstationerats vid EU:s militära stab. Överenskommelsen gäller även de högkvarter och styrkor som kan ställas till EU:s förfogande i samband med förberedelse och genomförande av de uppgifter som beskrivs i artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, de s.k. Petersbergsuppgifterna. Överenskommelsen, som även omfattar övningar, gäller också för den militära och civila personal som ställs till EU:s förfogande för att verka i det sammanhanget. Överenskommelsen benämns EU SOFA (*European Union Sta-*

tus of Forces Agreement). Regeringen beslutade den 16 oktober 2003 att EU SOFA skulle undertecknas, UD/2003/52864, och att en särskild tolkningsförklaring som angav gränserna för en annan stats jurisdiktionsrätt i Sverige skulle avges vid undertecknandet. Överenskommelsen, vilken undertecknades av medlemsstaterna den 17 november 2003, träder i kraft efter det att den sista medlemsstaten har lämnat besked till generalsekreteraren för Europeiska unionens råd om att de konstitutionella förfarandena för godkännande av överenskommelsen har avslutats.

Regeringen föreslår i propositionen en ändrad lagstiftning med anledning av behovet av att möjliggöra en vidgad användning av PFF-avtalet än den som nu gäller. I propositionen tas vidare upp dels frågan om godkännande av SHIRBRIG SOFA och EU SOFA, dels frågan om de lagändringar ett sådant godkännande föranleder.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Sverige är medlem i fredssamarbetet Partnerskap för fred (PFF) sedan maj 1994. I samband med medlemskapet ingick Sverige ett avtal om rättslig status för ett lands styrkor när de befinner sig på en annan avtalsparts territorium. Avtalet föranledde viss nationell lagstiftning. Efter en genomförd översyn av den befintliga regleringen föreslås nu en lagstiftning som möjliggör en vidgad tillämpning av avtalet. Propositionen innehåller även lagstiftning till följd av det avtal om rättslig status som undertecknades av vissa av FN:s medlemsstater inom samarbetet SHIRBRIG 2001 (SHIRBRIG SOFA) och det mellan Europeiska unionens medlemsstater i november 2003 undertecknade avtalet om rättslig status för den personal som skall verka inom EU:s krishantering (EU SOFA). Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2005. Propositionen innehåller även förslag till godkännande av de två sistnämnda statusavtalen.

Utskottets överväganden

Godkännande av avtal samt förslag till lagstiftning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller proposition 2004/05:7 vilket dels innebär godkännande av två statusavtal, SHIRBRIG SOFA och EU SOFA dock med reservation respektive tolkningsförklaring gällande möjligheten för utländsk stat att utöva domsrätt på svenskt territorium, dels innebär att riksdagen antar den av regeringen föreslagna lagstiftningen. Jämför särskilt yttrande (v).

Regeringen föreslår att PFF-avtalet bör kunna ligga till grund även för andra fall av internationellt militärt samarbete och internationell krishantering än övningsverksamhet inom ramen för Partnerskap för fred. Den svenska tolkningen av PFF-avtalet bör alltså enligt regeringen vidgas. PFF-avtalet bör tolkas så att det är tillämpligt varje gång en person som är militär eller civil och som tillhör en militär styrka, eller anhörig till en sådan person, efter inbjudan, befinner sig på en annan avtalsparts territorium.

Vidare vill regeringen att riksdagen godkänner SHIRBRIG SOFA med reservation när det gäller möjligheten för utländsk stat att utöva domsrätt på svenskt territorium.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner EU SOFA med tolkningsförklaring att artikel 17 i avtalet inte innebär någon rätt för en utländsk stat att utöva jurisdiktion på svenskt territorium.

Huvudregeln vid införlivandet av internationella överenskommelsers innehåll i svensk rätt är s.k. transformation. Det är också den metod som i huvudsak föreslås användas för de aktuella avtalsbestämmelserna som kräver ändring i svensk lag.

Utskottet anser att försvaret är en viktig resurs i en aktiv svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Sveriges internationella insatser bidrar till att främja internationell fred och säkerhet, och stärker därmed vår egen säkerhet. Det är viktigt att Sverige agerar gemensamt med andra stater i fredsfrämjande insatser. Frågan om deltagande personers rättsliga status i samband med internationellt militärt samarbete och i internationell krishantering är viktigt att reda ut. Detta sker genom s.k. statusavtal. Statusavtalens syfte är att redan på förhand fördela skyldigheter och rättigheter mellan de deltagande länderna för att på så sätt undvika oklarheter som kan uppstå när eventuella tvister är hänvisade till att enbart lösas med stöd av internationell sedvanerätt. Utskottet anser således att statusavtal har stor betydelse vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering, såväl vid

övningar som vid insatser. Utskottet anser liksom regeringen att ett statusavtal som anger ansvarsfördelningen mellan de deltagande staterna vad gäller t.ex. jurisdiktion och skadestånd är en förutsättning för att ett samarbete eller en krishanteringsinsats skall kunna genomföras. Utskottet föreslår således att riksdagen bifaller proposition 2004/05:7 och därigenom godkänner avtalet den 13 december 2001 mellan de stater som deltar i den multinationella snabbinsatsbrigaden för FN-insatser om status för deras styrkor, med reservation när det gäller möjligheten för utländsk stat att utöva domsrätt på svenskt territorium och avtalet den 17 november 2003 mellan Europeiska unionens medlemsstater om status för den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens militära stab, för de högkvarter och styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, samt för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställs till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang, med tolkningsförklaring att artikel 17 i avtalet inte innebär någon rätt för en utländsk stat att utöva jurisdiktion på svenskt territorium.

Utskottet har dock erfarit att det i propositionens förslag till riksdagsbeslut angående godkännandet av EU SOFA finns en felskrivning. *Bisatsen med reservation när det gäller möjligheten för utländsk stat att utöva domsrätt på svenskt territorium* skall ändras till *med tolkningsförklaring att artikel 17 i avtalet inte innebär någon rätt för en utländsk stat att utöva jurisdiktion på svenskt territorium*.

Med en tolkningsförklaring ger en stat sin syn i en viss fråga utan att det förändrar innehållet eller förpliktelserna enligt avtalet i fråga. Till skillnad från PFF-avtalet ger EU SOFA inte uttryck för att en sändande stat har rätt att utöva jurisdiktion på en mottagande stats territorium. Regeringen valde därför att lämna en tolkningsförklaring, inte en reservation, i samband med undertecknandet av EU SOFA. Den avgivna tolkningsförklaringen har till syfte att klargöra för andra avtalsparter att artikel 17 i EU SOFA inte innebär någon rätt för en utländsk stat att utöva jurisdiktion på svenskt territorium.

När det gäller de förslag till lagstiftning som krävs för att möjliggöra en vidgad tillämpning av PFF-avtalet och för att innehållet i SHIRBRIG SOFA och EU SOFA skall kunna uppfyllas tillstyrker utskottet regeringens förslag. Detta innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag till lag om ändring i brottbalken, lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott, lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall, lag om ändring i lagen (1994:588) om utbildning för fredsfrämjande verksamhet, lag om ändring i lagen (1994:1547) om tullfrihet m.m., lag om ändring i vapenlagen (1996:67), och lag om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering.

Särskilt yttrande

Godkännande av avtal samt förslag till lagstiftning (v)

Berit Jóhannesson (v) anför:

Vänsterpartiet tillstyrker proposition 2004/05:7, Vissa rättigheter vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering. Men då det i texten finns hänvisning till artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, vill jag komma med följande förtydligande.

Vänsterpartiets stöd i detta fall handlar endast om internationell krishantering, ingenting annat. I den ovan nämnda artikel 17 finns skrivningar om en EU-gemensam försvarspolitik och ett EU-gemensamt försvar. Detta är något som Vänsterpartiet, med skärpa vill markera avståndstagande från. Vänsterpartiet är starkt motståndare till den pågående utvecklingen inom EU, till en gemensam försvarspolitik och ett gemensamt försvar. Vänsterpartiet kan inte acceptera att Sverige frånhänder sig sin militära alliansfrihet och möjlighet till neutralitet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:7 Vissa rättigheter vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering:

Regeringen föreslår att riksdagen *dels* godkänner

1. avtalet den 13 december 2001 mellan de stater som deltar i den multinationella snabbinsatsbrigaden för FN-insatser om status för deras styrkor, med reservation när det gäller möjligheten för utländsk stat att utöva domsrätt på svenskt territorium, och

2. avtalet den 17 november 2003 mellan Europeiska unionens medlemsstater om status för den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens militära stab, för de högkvarter och styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, samt för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställs till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang, med reservation när det gäller möjligheten för utländsk stat att utöva domsrätt på svenskt territorium,

dels antar regeringens förslag till

3. lag om ändring i brottsbalken,
4. lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott,
5. lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall,
6. lag om ändring i lagen (1994:588) om utbildning för fredsfrämjande verksamhet,
7. lag om ändring i lagen (1994:1547) om tullfrihet m.m.,
8. lag om ändring i vapenlagen (1996:67), och
9. lag om skadeståndsansvar i internationellt militärt samarbete och internationell krishantering.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 7 b § brottsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
7 b §¹

Om det vid besök i Sverige av en främmande stats militära styrka inom ramen för internationellt samarbete har begåtts brott av den främmande statens personal som hör till styrkan, får åtal för brottet väckas endast efter förordnande av regeringen.

En utlänning som saknar hemvist i Sverige men som befinner sig här i landet inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, får åtalas för brott som han eller hon har begått under sin vistelse här endast efter förordnande av regeringen.

Vad som sägs i första stycket gäller även för en svensk medborgare eller utlänning med hemvist i Sverige som tjänstgör i en främmande stats militära styrka.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

¹ Senaste lydelse 1996:401.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1957:668) om utlämning för brott skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

För gärningar som nämns i de föreskrifter i 16 kap. brottsbalken som avser brott av krigsman eller i 21 kap. brottsbalken eller i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt får utlämning inte medges.

Vad nu sagts utgör ej hinder att, om gärningen innefattar jämväl brott för vilket utlämning *eljest* må ske, utlämna personen för det brottet.

Föreslagen lydelse

5 §¹

För gärningar som nämns i de föreskrifter i 16 kap. brottsbalken som avser brott av krigsman eller i 21 kap. brottsbalken eller i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt får utlämning inte medges, *om inte annat följer av en internationell överenskommelse som är i kraft mellan Sverige och den ansökande staten.*

Detta utgör *inte* hinder *mot* att, om gärningen *även* innefattar brott för vilket utlämning *annars* får ske, utlämna personen för det brottet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

¹ Senaste lydelse 1994:2066.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Främmande stats militära styrka och dess personal som deltar i utbildning för fredsfrämjande verksamhet inom ramen för samarbetet Partnerskap för fred i enlighet med avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, åtnjuter immunitet och privilegier i den utsträckning som anges i avtalet när det gäller import till och export från Sverige.

Föreslagen lydelse

7 §²

För främmande stats militära styrka och dess personal som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, skall immunitet och privilegier gälla såvitt avser avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik samt import till och export från Sverige i den utsträckning som anges i följande avtal:

1. avtalet den 9 maj 1994 mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor, och

2. avtalet den 13 december 2001 mellan de stater som deltar i den multinationella snabbinsatsbrigaden för FN-insatser om status för deras styrkor.

För personal vid någon av Europeiska unionens institutioner samt för högkvarter som verkar inom ramen för Europeiska unionens krishantering gäller immunitet i enlighet med vad som framgår av artikel 8 respektive artikel 15 i avtalet den 17 november 2003 mellan Europeiska unionens medlemsstater om status för den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens militära stab, för de högkvarter och styrkor som kan komma att

¹ Lagen omtryckt 1994:717.

² Senaste lydelse 1996:404.

ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, samt för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställs till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:588) om utbildning för fredsfrämjande verksamhet

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1994:588) om utbildning för fredsfrämjande verksamhet¹ skall upphöra att gälla vid utgången av 2004.

¹ Senaste lydelse 1996:402.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1547) om tullfrihet m.m.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1994:1547) om tullfrihet m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Tullfrihet gäller för varor som förtullas för främmande stats beskickning eller konsulat eller en beskicknings- eller konsultsmedlem eller dennes familj enligt lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

Tullfrihet gäller också för varor som förtullas för en internationell organisation eller en person som är knuten till en sådan organisation, om organisationen eller personen är upptagen i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall eller i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen och är berättigad till tullfrihet enligt stadga eller avtal som gäller i förhållande till Sverige.

Vidare gäller tullfrihet enligt villkor i avtal som är *giltigt* i förhållande till Sverige för varor som förtullas för en främmande stats militära styrka som *här i landet deltar i utbildning för fredsfrämjande verksamhet inom ramen för samarbetet Partnerskap för fred* eller för en person som hör till en *sådan styrka*.

Vidare gäller tullfrihet enligt villkor i avtal som är *i kraft* i förhållande till Sverige för varor som förtullas för en främmande stats militära styrka *eller dess personal, som befinner sig i landet inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

¹ Senaste lydelse 1996:405.

2.6 Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 3 § vapenlagen (1996:67) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

3 §

Regeringen får besluta att lagen inte skall gälla skjutvapen och ammunition som innehas av en främmande stats militära styrka *vid besök* i Sverige inom ramen för internationellt samarbete.

Regeringen får besluta att lagen inte skall gälla skjutvapen och ammunition som innehas av en främmande stats militära styrka *som befinner sig* i Sverige inom ramen för internationellt *militärt* samarbete *eller internationell kris-hantering*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

2.7 Förslag till lag om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag gäller vid militärt samarbete och samarbete om krishantering som Sverige bedriver med annan stat eller internationell organisation.

2 § Om en utländsk fysisk eller juridisk person som saknar hemvist här i landet, efter inbjudan av svensk myndighet, i Sverige deltar i sådant samarbete som sägs i 1 § och det enligt internationell överenskommelse gäller särskilda bestämmelser i fråga om dennes skadeståndsskyldighet, skall svenska staten i stället för den utländska personen ersätta skada som uppkommer i samband med dennes tjänsteutövning under vistelsen och för vilken den utländska personen annars skulle ha varit skadeståndsskyldig enligt svensk lag. Staten skall dock inte ersätta skada som uppkommer hos en sådan utländsk person.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

BILAGA 3

PFF-avtalet

PFF-avtalets och tilläggsprotokollets text på engelska och svenska

Avtal mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor

Agreement among the states parties to the North Atlantic Treaty and the other states participating in the Partnership for peace regarding the status of their forces

De stater som är parter i Nordatlantiska fördraget upprättat i Washington den 4 april 1949 och de stater som har antagit inbjudan till Partnerskap för fred som utfärdades och undertecknades av stats- och regeringscheferna i medlemsstaterna i Nato i Bryssel den 10 januari 1994, och som har undertecknat ramdokumentet avseende Partnerskap för fred,

The States Parties to the North Atlantic Treaty done in Washington on 4 April 1949 and the States which accept the invitation to Partnership for Peace issued and signed by the Heads of State and Government of the member States of the North Atlantic Treaty Organisation in Brussels on 10 January 1994 and which subscribe to the Partnership for Peace Framework Document;

som tillsammans utgör deltagande stater i Partnerskap för fred,

Constituting together the States participating in the Partnership for Peace;

som anser att styrkor från en part i detta avtal kan sändas och mottagas efter avtal till en annan parts område,

Considering that the Forces of one State Party to the present Agreement may be sent and received, by arrangement, into the territory of another State Party; Bearing in mind that the decisions to send and to receive Forces will continue to be the subject of separate arrangements between the States Parties concerned;

som är medvetna om att beslut att sända och motta styrkor även fortsättningsvis skall göras till föremål för särskilda avtal mellan berörda parter,

Desiring, however, to define the status of such Forces while in the territory of another State Party;

som emellertid önskar definiera status för sådana styrkor när de befinner sig på annan parts område,

Recalling the Agreement between the States Parties to the North Atlantic Treaty regarding the status of their Forces done at London on 19 June 1951;

som återoppar avtalet mellan parterna i Nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor som upprättades i London den 19 juni 1951, har kommit överens om följande.

Have agreed as follows:

Artikel 1

Om inte annat föreskrivs i detta avtal och eventuella tilläggsprotokoll med avseende på egna parter, skall alla parter i detta avtal tillämpa bestämmelserna i avtalet mellan parterna i Nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor som upprättades i London den 19 juni 1951, härnadan benämnt NATO SOFA, som om alla parter i detta avtal vore parter i NATO SOFA.

Artikel 2

1. Utöver det område på vilket NATO SOFA har avseende skall detta avtal tillämpas för alla territorier tillhöriga parterna i detta avtal vilka inte är parter i NATO SOFA.

2. Vid tillämpning av detta avtal skall hänvisningar i NATO SOFA till Nordatlantiska fördragets område anses även innefatta de områden som avses i punkt 1 i denna artikel, och hänvisningar till Nordatlantiska fördraget skall anses omfatta Partnerskap för fred.

Artikel 3

Vid uppfyllande av detta avtal med avseende på förhållanden som gäller stater som inte är parter i NATO SOFA, skall de bestämmelser i NATO SOFA som föreskriver att krav skall framläggas eller tvister skall hänskjutas till Nato-rådet, ordföranden i Natorådets ställföreträdareförsamling eller en skiljedomare, tolkas så att berörda parter är skyldiga att förhandla inbördes utan hänvändelse till någon utanförstående myndighet.

Article 1

Except as otherwise provided for in the present Agreement and any additional protocol in respect to its own parties, all States Parties to the present Agreement shall apply the provisions of the Agreement between Parties to the North Atlantic Treaty regarding the status of their Forces, done at London on 19 June 1951, hereinafter referred to as the NATO SOFA, as if all State Parties to the present Agreement were Parties to the NATO SOFA.

Article 2

1. In addition to the area to which the NATO SOFA applies the present Agreement shall apply to the territory of all States Parties to the present Agreement which are not Parties to the NATO SOFA.

2. For the purposes of the present Agreement, references in the NATO SOFA to the North Atlantic Treaty area shall be deemed also to include the territories referred to in paragraph 1 of the present Article, and references to the North Atlantic Treaty shall be deemed to include the Partnership for Peace.

Article 3

For purposes of implementing the present Agreement with respect to matters involving Parties that are not Parties to the NATO SOFA, provisions of the NATO SOFA that provide for requests to be submitted, or differences to be referred to the North Atlantic Council, the Chairman of the North Atlantic Council Deputies or an arbitrator shall be construed to require the Parties concerned to negotiate between or among themselves without recourse to any outside jurisdiction.

Artikel 4

Detta avtal kan kompletteras eller ändras i enlighet med internationell rätt

Artikel 5

1. Detta avtal skall vara öppet för undertecknande av stat som antingen är part i NATO SOFA eller som antar inbjudan till Partnerskap för fred och undertecknar ramdokumentet avseende Partnerskap för fred.

2. Detta avtal skall ratificeras, godtas eller godkännas. Ratifikations-, godtagande- och godkännandeinstrument skall deponeras hos Förenta staternas regering som skall notifiera alla signatärstater om varje sådan deponering.

3. Trettio dagar efter det att tre signatärstater, av vilka minst en är part i NATO SOFA och en har antagit inbjudan till Partnerskap för fred och undertecknat ramdokumentet avseende Partnerskap för fred, har deponerat sina ratifikations-, godtagande eller godkännandedokument skall detta avtal träda i kraft för dessa stater. Det skall träda i kraft för varje annan signatärstat trettio dagar efter dagen för deponering av dess instrument.

Artikel 6

Detta avtal kan sägas upp av varje part i avtalet efter skriftlig notifikation om uppsägning till Förenta staternas regering som skall notifiera signatärstaterna om varje sådan notifikation. Uppsägningen skall få rättslig verkan ett år efter det att notifikationen mottagits av Förenta

Article 4

The present Agreement may be supplemented or otherwise modified in accordance with International Law.

Article 5

1. The present Agreement shall be open for signature by any State that is either a contracting Party to the NATO SOFA, or that accepts the invitation to the Partnership for Peace and subscribes to the Partnership for Peace Framework Document.

2. The present Agreement shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Government of the United States of America, which shall notify all signatory States of each such deposit.

3. Thirty days after three signatory States, at least one of which is a Party to the NATO SOFA and one of which has accepted the invitation to the Partnership for Peace and subscribed to the Partnership for Peace Framework Document, have deposited their instruments of ratification, acceptance or approval, the present Agreement shall enter into force in respect of those States. It shall enter into force in respect of each other signatory State thirty days after the date of deposit of its instrument.

Article 6

The present Agreement may be denounced by any Party to this Agreement by giving written notification of denunciation to the Government of the United States of America, which will notify all signatory States of each such notification. The denunciation shall take

staternas regering. Efter utgången av denna tidsfrist på ett år skall avtalet upphöra att gälla för den part som sagt upp det, utom vad gäller avgörande av ej avgjorda anspråk som härrör från tiden före den dag då uppsägningen får rättslig verkan, men skall fortsätta att vara i kraft för övriga parter.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade av sina regeringar, undertecknat detta avtal.

Som skedde i Bryssel den 1995 på engelska och franska språken varvid båda texter är lika giltiga i ett original som skall deponeras i Förenta staternas regerings arkiv. Förenta staternas regering skall överlämna bestyrkta kopior därav till alla signatärstater.

effect one year after receipt of the notification by the Government of the United States of America. After the expiration of this period of one year, the present Agreement shall cease to be in force as regards the Party that denounces it, except for the settlement of outstanding claims that arose before the day on which the denunciation takes effect, but shall continue to be in force for the remaining Parties.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorised by their respective Governments, have signed this Agreement.

Done in Brussels, this day of, 1995 in the English and French languages, both texts being equally authoritative, in a single original which shall be deposited in the Archives of the Government of the United States of America. The Government of the United States of America shall transmit certified copies thereof to all the signatory States.

Tilläggsprotokoll till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor

Additional Protocol to the Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the other States participating in the Partnership for Peace regarding the status of their Forces

Parterna i detta tilläggsprotokoll till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor, vilket härnedan benämns avtalet, som konstaterar att dödsstraff inte förekommer i vissa avtalsparters nationella lagstiftning, har kommit överens om följande.

The State Parties to the present additional Protocol to the Agreement among the State Parties to the North Atlantic Treaty and the other States participating in the Partnership for Peace regarding the status of their Forces, hereinafter referred to as the Agreement; Considering that the death penalty is not provided for under the domestic legislation of some Parties to the Agreement; Have agreed as follows:

Artikel I

I den mån den har domsrätt enligt bestämmelserna i avtalet skall varje stat som är part i detta tilläggsprotokoll inte verkställa en dödsdom med avseende på någon medlem av en styrka eller dess civila komponent och deras anhöriga från någon annan stat som är part i detta tilläggsprotokoll.

Article I

Insofar as it has jurisdiction according to the provisions of the Agreement, each State Party to the present additional Protocol shall not carry out a death sentence with regard to any member of a force and its civilian component, and their dependents from any other State Party to the present Additional Protocol.

Artikel II

1. Detta protokoll skall vara öppet för undertecknande av varje signatärstat av avtalet.

2. Detta protokoll skall ratificeras, godtas eller godkännas. Ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument skall deponeras hos Förenta staternas regering som skall notifiera alla signatärstater om varje sådan deponering.

3. Detta protokoll träder i kraft 30 dagar efter dagen för deponering av ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument av tre signatärstater,

Article II

1. The present Protocol shall be open for signature by any signatory of the Agreement.

2. The present Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Government of the United States of America, which shall notify all signatory States of each such deposit.

3. The present Protocol shall enter into force 30 days after the date of deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval by three sig-

av vilka minst en skall vara part i NATO SOFA och en skall vara en stat som har antagit inbjudan att delta i Partnerskap för fred och har undertecknat ramdokumentet avseende Partnerskap för fred.

4. Detta protokoll skall träda i kraft med avseende på varje annan signatärstat dagen för deponering av dess ratifikations-, godtagande eller godkännandeinstrument hos Förenta staternas regering.

Som skedde i Bryssel den 1995 på engelska och franska språken varvid båda texter är lika giltiga i ett original som skall deponeras i Förenta staternas regerings arkiv. Förenta staterna regering skall överlämna bestyrkta kopior härav till alla signatärstater.

natory States, at least one of which is a Party to the NATO SOFA and one of which is a State having accepted the invitation to join the Partnership for Peace and having subscribed to the Partnership for Peace Framework Document.

4. The present Protocol shall come into force in respect of each other signatory State on the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval with the Government of the United States of America.

Done in Brussels, this day of, 1995 in the English and French languages, both texts being equally authoritative, in a single original which shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America. The Government of the United States of America shall transmit certified copies thereof to all signatory States.

Avtal mellan parterna i Nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor.

London den 19 juni 1951.

Parterna i Nordatlantiska fördraget, som undertecknades i Washington den 4 april 1949, som beaktar att styrkor från en part efter överenskommelse kan sändas för att tjänstgöra i annan parts område,

som är medvetna om att beslut att sända styrkor och om att villkor under vilka de sänds, i den mån dessa villkor inte bestäms i detta avtal, fortsättningsvis skall göras till föremål för särskilda avtal mellan berörda parter,

som emellertid önskar fastställa status för dessa styrkor när de befinner sig i annan parts område,

har kommit överens om följande.

Artikel I

1. I detta avtal avses med

a. "styrka" den personal som tillhör land-, sjö- eller luftstridskrafter från någon part när den befinner sig på tjänsteuppdrag inom en annan parts territorium i Nato-området med förbehåll för att de två berörda parterna kan komma överens om att vissa personer, enheter eller förband inte skall betraktas såsom utgörande eller vara inbegripna i en "styrka" vid tillämpningen av detta avtal,

b. "civil komponent" de civilpersoner som medföljer en styrka tillhörig någon part och som är anställda i den partens krigsmakt, och som inte är statslösa personer eller medborgare i någon stat som inte är part i Nordatlantiska fördraget och inte heller är medborgare i eller har hemvist i den stat i

Agreement between the parties to the North Atlantic Treaty regarding the status of their forces

London, 19 June, 1951

The Parties to the North Atlantic Treaty signed in Washington on 4 April, 1949,

Considering that the forces of one Party may be sent, by arrangement, to serve in the territory of another Party;

Bearing in mind that the decision to send them and the conditions under which they will be sent, in so far as such conditions are not laid down by the present Agreement, will continue to be the subject of separate arrangements between the Parties concerned: Desiring, however, to define the status of such forces while in the territory of another Party;

Have agreed as follows:

Article I

1. In this Agreement the expression

a. 'force' means the personnel belonging to the land, sea or air armed services of one Contracting Party when in the territory of another Contracting Party in the North Atlantic Treaty area in connexion with their official duties, provided that the two Contracting Parties concerned may agree that certain individuals, units or formations shall not be regarded as constituting or included in a 'force' for the purposes of the present Agreement;

b. 'civilian component' means the civilian personnel accompanying a force of a Contracting Party who are in the employ of an armed service of that Contracting Party, and who are not stateless persons, nor nationals of any State which is not a Party to the North Atlantic Treaty, nor nationals of, nor ordinarily

vilken styrkan tjänstgör,

c. "anhörig" maka eller make till medlem av en styrka eller en civil komponent eller barn till sådan medlem som är beroende av honom eller henne för sitt uppehälle,

d. "sändande stat" den part som styrkan tillhör,

e. "mottagande stat" den part i vars territorium en styrka eller en civil komponent är förlagd, vare sig den är stationerad där eller befinner sig på genomresa,

f. "den sändande statens militär myndigheter" de myndigheter i en sändande stat på vilka det lagligen ankommer att trygga de militära lagarnas efterlevnad i den staten med avseende på medlemmar av dess styrka eller civila komponent,

g. "Nato-rådet" det råd som inrättats enligt artikel 9 i Nordatlantiska fördraget eller något av dess underlydande organ som har befogenhet att handla på dess vägnar.

2. Detta avtal gäller för parternas lokala myndigheter inom deras territorier för vilka avtalet gäller eller kan utsträckas att gälla enligt artikel XX, på samma sätt som det gäller för parternas centrala myndigheter, dock med förbehåll för att egendom som ägs av lokala myndigheter inte skall betraktas som egendom tillhörig en part enligt artikel VIII.

Artikel II

En styrka och dess civila komponent och dess medlemmar, liksom anhöriga till dessa, är skyldiga att följa lagarna i den mottagande staten och avhålla sig från varje handling som är oförenlig med andan i detta avtal och särskilt från varje poli-

resident in, the State in which the force is located;

c. 'dependent' means the spouse of a member of a force or of a civilian component, or a child of such member depending on him or her for support;

d. 'sending State' means the Contracting Party to which the force belongs;

e. 'receiving State' means the Contracting Party in the territory of which the force or civilian component is located, whether it be stationed there or passing in transit;

f. 'military authorities of the sending State' means those authorities of a sending State who are empowered by its law to enforce the military law of that State with respect to members of its forces or civilian components;

g. 'North Atlantic Council' means the Council established by Article 9 of the North Atlantic Treaty or any of its subsidiary bodies authorised to act on its behalf.

2. This Agreement shall apply to the authorities of political subdivisions of the Contracting Parties, within their territories to which the Agreement applies or extends in accordance with Article XX, as it applies to the central authorities of those Contracting Parties, provided, however, that property owned by political subdivisions shall not be considered to be property owned by a Contracting Party within the meaning of Article VIII.

Article II

It is the duty of a force and its civilian component and the members thereof as well as their dependents to respect the law of the receiving State, and to abstain from any activity inconsistent with the spirit of the present Agreement, and, in particu-

tisk verksamhet i den mottagande staten. Det är likaledes den sändande statens skyldighet att vidta nödvändiga åtgärder i detta syfte.

Artikel III

1. Enligt de villkor som anges i punkt 2 i denna artikel och under iakttagande av bestämmelserna i den mottagande staten avseende inresa och utresa för en styrka och dess medlemmar, skall dessa vara undantagna från pass- och viseringsbestämmelser och kontroll vid inresa när de reser in i eller lämnar den mottagande statens territorium. De skall även vara undantagna från de regler i den mottagande staten som avser registrering och kontroll av utläningar, men de skall inte anses ha rätt att vara stadigvarande bosatta i eller uppta hemvist inom den mottagande statens territorium.

2. Endast följande handlingar fordras för medlemmar av en styrka, vilka skall uppvisas på anmodan:

a. personligt identitetskort utfärdat av den sändande staten varav framgår namn, födelsedatum, grad och registreringsnummer (i förekommande fall), tjänstegren samt fotografi;

b. individuell eller kollektiv förflyttningsorder utfärdad på den sändande statens språk samt på engelska och franska av behörig myndighet i den sändande staten eller av Nato, varav framgår individens eller gruppens status såsom medlem av en styrka samt typ av förflyttningsorder. Mottagande stat kan begära att en förflyttningsorder skall vara kontrasignerad av behörig företrädare för den staten.

3. Medlemmar av en civil komponent och dess anhöriga skall i passen betecknas som sådana.

lar, from any political activity in the receiving State. It is also the duty of the sending State to take necessary measures to that end.

Article III

1. On the conditions specified in paragraph 2 of this Article and subject to compliance with the formalities established by the receiving State relating to entry and departure of a force or the members thereof, such members shall be exempt from passport and visa regulations and immigration inspection on entering or leaving the territory of a receiving State. They shall also be exempt from the regulations of the receiving State on the registration and control of aliens, but shall not be considered as acquiring any right to permanent residence or domicile in the territories of the receiving State.

2. The following documents only will be required in respect of members of a force. They must be presented on demand:

a. personal identity card issued by the sending State showing names, date of birth, rank and number (if any), service, and photograph;

b. individual or collective movement order, in the language of the sending State and in the English and French languages, issued by an appropriate agency of the sending State or of the North Atlantic Treaty Organization and certifying to the status of the individual or group as a member or members of a force and to the movement ordered. The receiving State may require a movement order to be countersigned by its appropriate representative.

3. Members of a civilian component and dependents shall be so described in their passports.

4. Om en medlem av en styrka eller en civil komponent lämnar sin anställning i den sändande staten och inte hemsändes, skall myndigheterna i den sändande staten omedelbart underrätta myndigheterna i den mottagande staten och lämna nödvändiga upplysningar. Myndigheterna i den sändande staten skall likaledes underrätta myndigheterna i den mottagande staten om varje medlem som har uteblivit olovligen i mer än 21 dagar.

5. Om den mottagande staten har begärt att någon medlem av en styrka eller en civil komponent skall förpassas från dess territorium eller har utfärdat en utvisningsorder mot någon tidigare medlem av en styrka eller en civil komponent eller mot en anhörig till en medlem eller tidigare medlem, skall myndigheterna i den sändande staten ta emot vederbörande person inom sitt eget territorium eller på annat sätt ombesörja att han omhändertas utanför den mottagande staten. Denna punkt avser endast personer som inte är medborgare i den mottagande staten och som har kommit in i den mottagande staten som medlemmar av en styrka eller en civil komponent eller i avsikt att bli sådan medlem samt anhöriga till sådana personer.

4. If a member of a force or of a civilian component leaves the employ of the sending State and is not repatriated, the authorities of the sending State shall immediately inform the authorities of the receiving State, giving such particulars as may be required. The authorities of the sending State shall similarly inform the authorities of the receiving State of any member who has absented himself for more than twenty-one days.

5. If the receiving State has requested the removal from its territory of a member of a force or civilian component or has made an expulsion order against an exmember of a force or of a civilian component or against a dependent of a member or exmember, the authorities of the sending State shall be responsible for receiving the person concerned within their own territory or otherwise disposing of him outside the receiving State. This paragraph shall apply only to persons who are not nationals of the receiving State and have entered the receiving State as members of a force or civilian component or for the purpose of becoming such members, and to the dependents of such persons.

Artikel IV

Den mottagande staten skall antingen

a. utan förarprov eller avgift erkänna såsom giltigt ett körtilstånd, körkort eller militärt körtilstånd som har utfärdats av den sändande staten eller av en av dess myndigheter till en medlem av en styrka eller en civil komponent eller,

b. utan att kräva förarprov själv utfärda körtilstånd eller körkort till medlem av en styrka eller en civil komponent som är innehavare av körtilstånd, körkort eller militärt körtilstånd

Article IV

The receiving State shall either

a. accept as valid, without a driving test or fee, the driving permit or licence or military driving permit issued by the sending State or a sub-division thereof to a member of a force or of a civilian component; or

b. issue its own driving permit or licence to any member of a force or civilian component who holds a driving permit or licence or military driving permit issued by the sending State or a sub-

utfärdat av den sändande staten eller av dess myndigheter.

division thereof, provided that no driving test shall be required.

Artikel V

1. Medlemmar av en styrka skall som regel bära uniform. Om inte annat bestäms i avtal mellan myndigheterna i de sändande och mottagande staterna skall för bärande av civila kläder gälla samma villkor som för medlemmar i den mottagande statens styrkor. Reguljära förband som ingår i en styrka skall bära uniform vid gränspassering.

2. Tjänstefordon tillhörande en styrka eller en civil komponent skall utöver registreringsnumret vara försett med tydlig nationalitetsbeteckning.

Article V

1. Members of a force shall normally wear uniform. Subject to any arrangement to the contrary between the authorities of the sending and receiving States, the wearing of civilian dress shall be on the same conditions as for members of the forces of the receiving State. Regularly constituted units or formations of a force shall be in uniform when crossing a frontier.

2. Service vehicles of a force or civilian component shall carry, in addition to their registration number, a distinctive nationality mark.

Artikel VI

Medlemmar av en styrka får inneha och bära vapen om de har tillstånd här till enligt gällande bestämmelser. Myndigheterna i den sändande staten skall välvilligt behandla begäran från den mottagande staten i detta hänseende.

Article VI

Members of a force may possess and carry arms, on condition that they are authorized to do so by their orders. The authorities of the sending State shall give sympathetic consideration to requests from the receiving State concerning this matter.

Artikel VII

1. Enligt bestämmelserna i denna artikel

a. skall myndigheterna i den sändande staten ha rätt att i den mottagande staten utöva all straffrättslig och disciplinär domsrätt som tillkommer dem enligt lagen i den sändande staten över alla personer som lyder under militär lag i den staten,

b. skall myndigheterna i den mottagande staten ha domsrätt över medlemmar av en styrka eller en civil komponent och dess anhängare i vad avser lagöverträdelse som har begåtts på den mottagande statens territorium och som är straffbara enligt detta lands lag.

2.a. Militärmyndigheterna i

Article VII

1. Subject to the provisions of this Article.

a. the military authorities of the sending State shall have the right to exercise within the receiving State all criminal and disciplinary jurisdiction conferred on them by the law of the sending State over all persons subject to the military law of that State;

b. the authorities of the receiving State shall have jurisdiction over the members of a force or civilian component and their dependents with respect to offences committed within the territory of the receiving State and punishable by the law of that State.

2.a. The military authorities of

den sändande staten skall ha exklusiv domsrätt över personer som lyder under militär lag i den staten beträffande lagöverträdelser inklusive lagöverträdelser med avseende på den statens säkerhet, vilka är straffbara enligt den sändande statens lag men inte enligt den mottagande statens lag.

b. myndigheterna i den mottagande staten skall ha exklusiv domsrätt över medlemmar av en styrka eller en civil komponent och dess anhöriga beträffande lagöverträdelser inklusive lagöverträdelser med avseende på den statens säkerhet vilka är straffbara enligt den statens lag men inte enligt den sändande statens lag.

c. med avseende på denna punkt och på punkt 3 i denna artikel skall en lagöverträdelse som hotar en stats säkerhet innefatta

i) förräderi mot den staten,
ii) sabotage, spionage eller överträdelse av någon lag med avseende på statshemligheter eller försvarshemligheter i den staten.

3. I de fall där domsrätt tillkommer båda staterna skall följande regler gälla:

a. Militärmyndigheterna i den sändande staten skall ha företräde vid utövande av domsrätt över en medlem av en styrka eller en civil komponent beträffande

i) brott med avseende uteslutande på den statens egendom och säkerhet eller brott som riktar sig uteslutande mot egendom tillhörig en annan medlem i en styrka eller en civil komponent från den staten eller dess anhöriga eller mot deras person,

ii) lagöverträdelser som härrör från någon handling eller underlåtenhet som begåtts vid tjänsteutövning.

b. I fråga om varje annan lagöverträdelse skall myndigheter-

the sending State shall have the right to exercise exclusive jurisdiction over persons subject to the military law of that State with respect to offences, including offences relating to its security, punishable by the law of the sending State, but not by the law of the receiving State.

b. The authorities of the receiving State shall have the right to exercise exclusive jurisdiction over members of a force or civilian component and their dependents with respect to offences, including offences relating to the security of that State, punishable by its law but not by the law of the sending State. For the purposes of this paragraph and of paragraph 3 of this Article a security offence against a State shall include:

(i) treason against the State;
(ii) sabotage, espionage or violation of any law relating to official secrets of that State, or secrets relating to the national defence of that State.

3. In cases where the right to exercise jurisdiction is concurrent the following rules shall apply:

a. The military authorities of the sending State shall have the primary right to exercise jurisdiction over a member of a force or of a civilian component in relation to

(i) offences solely against the property or security of that State, or offences solely against the person or property of another member of the force or civilian component of the State or of a dependent:

(ii) offences arising out of any act or omission done in the performance of official duty.

b. In the case of any other offence the authorities of the

na i den mottagande staten ha företräde till att utöva domsrätt.

c. Om den stat som har företräde väljer att inte utöva domsrätten skall den underrätta myndigheterna i den andra staten så snart som möjligt. Myndigheterna i den stat som har företräde skall välvilligt behandla begäran från myndigheterna i den andra staten att avstå från sin rätt om denna andra stat anser att ett sådant avstående skulle vara av särskild betydelse.

4. Bestämmelserna i denna artikel skall inte innebära någon rätt för militärmyndigheterna i den sändande staten att utöva domsrätt över personer som är medborgare eller har hemvist i den mottagande staten annat än om de är medlemmar av den sändande statens styrka.

5.a. Myndigheterna i de mottagande och sändande staterna skall bistå varandra med att an hålla medlemmar av en styrka eller en civil komponent eller dess anhöriga inom den mottagande statens territorium och med att överlämna dem till den myndighet som har domsrätt i enlighet med ovannämnda bestämmelser.

b. Myndigheterna i den mottagande staten skall snarast underrätta militärmyndigheterna i den sändande staten om någon medlem av en styrka eller av en civil komponent eller deras anhöriga har anhållits.

c. En anklagad medlem av en styrka eller en civil komponent över vilken den mottagande staten skall utöva domsrätt skall, om han är i den sändande statens förvar, kvarstanna där tills åtal har väckts mot honom av den mottagande staten.

6.a. Myndigheterna i de mottagande och sändande staterna skall bistå varandra med utförande av all nödvändig utred-

receiving State shall have the primary right to exercise jurisdiction.

c. If the State having the primary right decides not to exercise jurisdiction, it shall notify the authorities of the other State as soon as practicable. The authorities of the State having the primary right shall give sympathetic consideration to a request from the authorities of the other State for a waiver of its right in cases where that other State considers such waiver to be of particular importance.

4. The foregoing provisions of this Article shall not imply any right for the military authorities of the sending State to exercise jurisdiction over persons who are nationals of or ordinarily resident in the receiving State, unless they are members of the force of the sending State.

5.a. The authorities of the receiving and sending States shall assist each other in the arrest of members of a force or civilian component or their dependents in the territory of the receiving State and in handing them over to the authority which is to exercise jurisdiction in accordance with the above provisions.

b. The authorities of the receiving State shall notify promptly the military authorities of the sending State of the arrest of any member of a force or civilian component or a dependent.

c. The custody of an accused member of a force or civilian component over whom the receiving State is to exercise jurisdiction shall, if he is in the hands of the sending State, remain with that State until he is charged by the receiving State.

6.a. The authorities of the receiving and sending States shall assist each other in the carrying out of all necessary

ning av lagöverträdelser och upptagning och sammanställning av bevisning inklusive beslagtagande av, och, i förekommande fall, överlämnande av föremål som sammanhänger med överträdelser. För överlämnande av sådana föremål kan emellertid ställas som villkor att de skall återlämnas inom angiven tid till den myndighet som har överlämnat dem.

b. Parternas myndigheter skall underrätta varandra om vidtagna åtgärder i sådana fall där ömsesidig domsrätt föreligger.

7.a. En dödsdom skall ej verkställas i den mottagande staten av den sändande statens myndigheter om lagen i den mottagande staten inte har dödsstraff för ett sådant fall.

b. Myndigheterna i den mottagande staten skall välvilligt pröva en begäran från myndigheterna i den sändande staten om biträde avseende verkställande av fängelsestraff som ådömts av myndigheterna i den sändande staten enligt denna artikel inom den mottagande statens territorium.

8. När en anklagad har ställts inför rätta i enlighet med bestämmelserna i denna artikel av den ena partens myndigheter och har blivit frikänd eller dömd och avtjänat eller har avtjänat sitt straff eller har blivit benådad får han inte lagföras ånyo för samma förseelse inom samma territorium av en annan parts myndigheter. Dock skall bestämmelserna i denna punkt inte hindra militärmyndigheterna i den sändande staten att åtala en medlem av sin styrka för någon överträdelse av disciplinära regler som sammanhänger med en handling eller en underlåtenhet som utgör en lagöverträdelse för vilken han har lagförts av den

investigations into offences, and in the collection and production of evidence, including the seizure and, in proper cases, the handing over of objects connected with an offence. The handing over of such objects may, however, be made subject to their return within the time specified by the authority delivering them.

b. The authorities of the Contracting Parties shall notify one another of the disposition of all cases in which there are concurrent rights to exercise jurisdiction.

7.a. A death sentence shall not be carried out in the receiving State by the authorities of the sending State if the legislation of the receiving State does not provide for such punishment in a similar case.

b. The authorities of the receiving State shall give sympathetic consideration to a request from the authorities of the sending State for assistance in carrying out a sentence of imprisonment pronounced by the authorities of the sending State under the provision of this Article within the territory of the receiving State.

8. Where an accused has been tried in accordance with the provisions of this Article by the authorities of one Contracting Party and has been acquitted, or has been convicted and is serving, or has served, his sentence or has been pardoned, he may not be tried again for the same offence within the same territory by the authorities or another Contracting Party. However, nothing in this paragraph shall prevent the military authorities of the sending State from trying a member of its force for any violation of rules of discipline arising from an act or omission which constituted an offence for which he was

andra partens myndigheter.

9. När en medlem av en styrka eller en civil komponent eller dess anhöriga åtalas under en mottagande stats domsrätt skall han ha rätt till följande:

- a. en snar och snabb rättegång,
- b. att före rättegången under rättas om de anklagelser som har framställts mot honom,
- c. att konfronteras med dem som vittnar mot honom,
- d. att inkalla sådana vittnen till sin förmån som befinner sig inom den mottagande statens domsrätt,

e. att själv välja försvarare eller få kostnadsfritt biträde enligt samma regler som gäller vid den aktuella tidpunkten i den mottagande staten,

f. att, om han så anser nödvändigt, få tillgång till en kompetent tolk, samt

g. att få meddela sig med en representant för den sändande statens regering och, om domstolens regler så medger, att ha en sådan representant närvarande vid rättegången.

10.a. Reguljära militära förband som ingår i en styrka skall ha rätt att utöva polisiär myndighet i förläggningar, anläggningar och andra utrymmen som de disponerar enligt avtal med den mottagande staten. Styrkans militärpolis får vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa upprätthållandet av ordning och säkerhet inom dessa lokaler.

b. Utanför dessa lokaler skall sådan militärpolis anlitas endast i kraft av avtal med myndigheterna i den mottagande staten och i samarbete med dessa myndigheter och endast i den utsträckning så erfordras för att upprätthålla disciplin och ordning bland medlemmarna av

tried by the authorities of another Contracting Party.

9. Whenever a member of a force or civilian component of a dependent is prosecuted under the jurisdiction of a receiving State he shall be entitled:

- a. to a prompt and speedy trial;
- b. to be informed, in advance of trial, of the specific charge or charges made against him;
- c. to be confronted with the witnesses against him;
- d. to have compulsory process for obtaining witnesses in his favour, if they are within the jurisdiction of the receiving State;

e. to have legal representation of his own choice for his defence or to have free or assisted legal representation under the conditions prevailing for the time being in the receiving State;

f. if he considers it necessary, to have the services of a competent interpreter: and

g. to communicate with a representative of the Government of the sending State and, when the rules of the court permit, to have such a representative present at his trial.

10.a. Regularly constituted military units or formations of a force shall have the right to police any camps, establishments or other premises which they occupy as the result of an agreement with the receiving State. The military police of the force may take all appropriate measures to ensure the maintenance of order and security on such premises.

b. Outside these premises, such military police shall be employed only subject to arrangements with the authorities of the receiving State and in liaison with those authorities, and in so far as such employment is necessary to maintain discipline and order among the

styrkan.

11. Varje part skall lägga sig vinn om att införa sådan lagstiftning som den anser vara nödvändig för att trygga säkerhet och skydd i tillräcklig grad inom sitt territorium för anläggningar, utrustning, egendom, arkiv och offentliga handlingar tillhörande andra parter samt för att bestraffa den som bryter mot dessa lagar.

Artikel VIII

1. Varje part skall avstå från anspråk mot varje annan part för skador som vållats på egendom som den äger och som används av dess land-, sjö- eller luftstridskrafter om sådan skada

i) har vållats av en medlem eller anställd i den andra partens styrka under Nato-verksamhet, eller

ii) har vållats av fordon, fartyg eller luftfartyg tillhörigt den andra parten vid användning av dess krigsmakt om fordonet, fartyget eller luftfartyget som har vållat skadan antingen användes i samband med Nato-verksamhet eller skadan har vållats på egendom under användning i sådan verksamhet.

Anspråk på bärgarlön av någon part gentemot någon annan part skall frånträdas under förutsättning att det bärgade fartyget eller lasten ägdes av en part och användes av dess väpnade styrkor i samband med Nato-verksamhet.

2.a. Vid skada som vållats eller uppkommit på sätt som anges i punkt 1 avseende annan egendom tillhörig en part och som befinner sig inom dess territorium skall, om inte de berörda parterna kommer överens om

members of the force.

11. Each Contracting Party shall seek such legislation as it deems necessary to ensure the adequate security and protection within its territory of installations, equipment, property, records and official information of other Contracting Parties, and the punishment of persons who may contravene laws enacted for that purpose.

Article VIII

1. Each Contracting Party waives all its claims against any other Contracting Party for damage to any property owned by it and used by its land, sea or air armed services, if such damage:

(i) was caused by a member or an employee of the armed services of the other Contracting Party in the execution of his duties in connection with the operation of the North Atlantic Treaty; or

(ii) arose from the use of any vehicle, vessel or aircraft owned by the other Contracting Party and used by its armed services, provided either that the vehicle, vessel or aircraft causing the damage was being used in connection with the operation of the North Atlantic Treaty, or that the damage was caused to property being so used.

Claims for maritime salvage by one Contracting Party against any other Contracting Party shall be waived, provided that the vessel or cargo salvaged was owned by a Contracting Party and being used by its armed services in connection with the operation of the North Atlantic Treaty.

2.a. In the case of damage caused or arising as stated in paragraph 1 to other property owned by a Contracting Party and located in its territory, the issue of the liability of any other Contracting Party shall be de-

annat, frågan om annan parts ansvar avgöras och skadeståndsbeloppet fastställas av en ensam skiljedomare som skall utses i enlighet med b. i denna punkt. Skiljedomaren skall även avgöra motanspråk hänförliga till samma händelse.

b. Skiljedomare som avses i a. härövan skall utses genom överenskommelse mellan de berörda parterna bland medborgare i den mottagande staten som innehar eller har innehaft ett högt domarämbete. Om de berörda parterna inte inom två månader kan enas om en skiljedomare, kan vilken som helst av parterna anmoda ordföranden i Nato-rådets ställföreträdarförsamling att utse en person som innehar nämnda kvalifikationer.

c. Varje beslut som fattas av skiljedomaren skall vara bindande och slutgiltigt för parterna.

d. Det belopp som beslutas av skiljedomaren som ersättning skall fördelas i enlighet med punkt 5 e i), ii) och iii) i denna artikel.

e. Arvode till skiljedomaren skall avtalas mellan parterna och skall tillsammans med nödvändiga utgifter som uppkommit vid utövandet av hans uppdrag bestridas i lika delar av parterna.

f. Varje part skall dock avstå från sina anspråk i de fall ersättningsbeloppet understiger:

Belgien: BEF 70 000
 Canada: CanD 1 460
 Danmark: DK 9 670
 Frankrike: FFR 490 000
 Island: ISK 22 800
 Italien: LIT 850 000
 Luxemburg: LFR 70 000
 Nederländerna: NLF 5 320

terminated and the amount of damage shall be assessed, unless the Contracting Parties concerned agree otherwise, by a sole arbitrator selected in accordance with subparagraph b. of this paragraph. The arbitrator shall also decide any counter-claims arising out of the same incident.

b. The arbitrator referred to in subparagraph a. above shall be selected by agreement between the Contracting Parties concerned from amongst the nationals of the receiving State who hold or have held high judicial office. If the Contracting Parties concerned are unable, within two months, to agree upon the arbitrator, either may request the Chairman of the North Atlantic Council Deputies to select a person with the aforesaid qualifications.

c. Any decision taken by the arbitrator shall be binding and conclusive upon the Contracting Parties.

d. The amount of any compensation awarded by the arbitrator shall be distributed in accordance with the provisions of paragraph 5 e. (i), (ii) and (iii) of this Article.

e. The compensation of the arbitrator shall be fixed by agreement between the Contracting Parties concerned and shall, together with the necessary expenses incidental to the performance of his duties, be defrayed in equal proportions by them.

f. Nevertheless, each Contracting Party waives its claim in any such case where the damage is less than:

Belgium: B.fr. 70,000.
 Canada: S 1,160.
 Denmark: Kr. 9,670.
 France: F. fr. 490,000.
 Iceland: Kr. 22.800.
 Italy: Li. 850,000.
 Luxembourg: L. fr. 70.000.
 Netherlands: Fl. 5.320.

Norge: NK 10 000
 Portugal: ESC 40 250
 Förenade Konungariket:
 L 500
 Förenta staterna USD 1 400

Norway: Kr. 10.000.
 Portugal: Es. 40,250.
 United Kingdom: £ 500.
 United States: \$ 1 400.

Varje annan part vars egendom har skadats vid samma tillfälle skall också avstå från sitt anspråk upp till ovannämnda belopp. I händelse av avsevärd variation i växelkurserna mellan dessa valutor skall parterna komma överens om lämplig justering av dessa belopp.

Any other Contracting Party whose property has been damaged in the same incident shall also waive its claim up to the above amount. In the case of considerable variation in the rates of exchange between these currencies the Contracting Parties shall agree on the appropriate adjustments of these amounts.

3. Vid tillämpningen av punkt 1 och 2 i denna artikel skall uttrycket "tillhörande en part" innefatta fartyg som inchartrats av part på bare boat charterbasis eller fartyg som har rekviderats på sådana villkor och på fartyg som har tagits i beslag av den parten (utom i den mån risken för förlust eller skada bärs av annan person än sådan part).

3. For the purposes of paragraphs 1 and 2 of this Article the expression "owned by a Contracting Party" in the case of a vessel includes a vessel on bare boat charter to that Contracting Party or requisitioned by it on bare boat terms or seized by it in prize (except to the extent that the risk of loss or liability is borne by some person other than such Contracting Party).

4. Varje part avstår från sina anspråk mot varje annan part för skada eller dödsfall som vållats varje medlem av dess krigsmakt under officiell tjänsteutövning.

4. Each Contracting Party waives all its claims against any other Contracting Party for injury or death suffered by any member of its armed services while such member was engaged in the performance of his official duties.

5. Anspråk, (andra än kontraktbundna anspråk och anspråk på vilka punkt 6 och 7 i denna artikel har avseende) som härrör från handlingar eller underlåtenhet av medlem av en styrka eller en civil komponent som företagits i tjänsten eller från varje annan handling, underlåtenhet eller händelse för vilken en styrka eller en civil komponent är lagligen ansvarig och vilken vållar skada inom den mottagande statens territorium på tredje man annan än någon av parterna, skall behandlas av den mottagande staten i enlighet med följande:

5. Claims (other than contractual claims and those to which paragraphs 6 or 7 of this Article apply) arising out of acts or omissions of members of a force or civilian component done in the performance of official duty, or out of any other act, omission or occurrence for which a force or civilian component is legally responsible, and causing damage in the territory of the receiving State to third parties, other than any of the Contracting Parties, shall be dealt with by the receiving State in accordance with the following provisions:

a. Anspråk skall registreras, behandlas och avgöras genom överenskommelse eller dom i enlighet med den mottagande statens rättsregler vad avser anspråk som härrör från dess egna styrkors verksamhet.

b. Mottagande stat får träffa förlikning om varje sådant anspråk, och betalningen av det överenskomna eller utdömda beloppet skall erläggas av den mottagande staten i dess egen valuta.

c. Sådant ersättning skall vara bindande och slutgiltig för parterna vare sig den betalas till följd av en uppgörelse, ett avgörande av behörig domstol i den mottagande staten eller ett slutligt avslag av sådan domstol.

d. Uppgift om ersättning som utbetalas av den mottagande staten skall lämnas till berörda sändande stater tillsammans med full förklaring och alla detaljer och förslag till fördelning i enlighet med e i), ii) och iii) härnedan. Om svar inte har inkommit inom två månader skall förslaget till fördelning betraktas som antaget.

e. Det ersättningsbelopp som avses i föregående stycken och punkt 2 i denna artikel skall fördelas mellan parterna på följande sätt:

i) När en sändande stat är ensam ansvarig skall beloppet uppdelas i andelen 25 procent för den mottagande staten och 75 procent för den sändande staten.

ii) Om mer än en stat är ansvarig för skadan, skall beloppet fördelas lika mellan dem; om emellertid mottagande stat inte är en av de ansvariga staterna skall dess andel uppgå till hälften av vardera sändande stats andel.

a. Claims shall be filed, considered and settled or adjudicated in accordance with the laws and regulations of the receiving State with respect to claims arising from the activities of its own armed forces.

b. The receiving State may settle any such claims, and payment of the amount agreed upon or determined by adjudication shall be made by the receiving State in its currency.

c. Such payment, whether made pursuant to a settlement or to adjudication of the case by a competent tribunal of the receiving State, or the final adjudication by such a tribunal denying payment, shall be binding and conclusive upon the Contracting Parties.

d. Every claim paid by the receiving State shall be communicated to the sending States concerned together with full particulars and a proposed distribution in conformity with sub-paragraphs e. (i), (ii) and (iii) below. In default of a reply within two months, the proposed distribution shall be regarded as accepted.

e. The cost incurred in satisfying claims pursuant to the preceding sub-paragraphs and para. 2 of this Article shall be distributed between the Contracting Parties, as follows:

(i) Where one sending State alone is responsible, the amount awarded or adjudged shall be distributed in the proportion of 25 per cent. chargeable to the receiving State and 75 per cent. chargeable to the sending State.

(ii) Where more than one State is responsible for the damage, the amount awarded or adjudged shall be distributed equally among them: however, if the receiving State is not one of the States responsible, its contribution shall be half that of each of the sending States.

iii) När skadan har förorsakats av parternas väpnade styrkor och den inte kan hänföras till en viss eller flera av dessa väpnade styrkor skall beloppet fördelas jämnt mellan de berörda parterna; om emellertid den mottagande staten inte är en av de stater vilkas väpnade styrkor har vållat skadan, skall dess bidrag vara hälften av vardera berörd sändande stats bidrag.

(iv) Varje halvår skall till berörda sändande stater överlämnas uppgift om de belopp som har utbetalats av den mottagande staten föregående halvårsperiod för varje ärende för vilket föreslagen fördelning på procentbasis har godtagits; dessa uppgifter skall åtföljas av en begäran om återbetalning. Sådan återbetalning skall göras snarast möjligt i den mottagande statens valuta.

f. Om tillämpningen av bestämmelserna i b och e i denna punkt skulle förorsaka en part betydande börda kan den begära att Nato-rådet föranstaltar en annan uppgörelse.

g. En medlem av en styrka eller en civil komponent skall inte göras till föremål för rättsliga åtgärder vad gäller verkställande av dom som har meddelats mot honom i den mottagande staten i ärenden som sammanhänger med tjänsteutövning.

h. Utom i den mån bestämmelserna i e i denna punkt är tillämpliga på anspråk som avses i punkt 2 i denna artikel skall dessa inte tillämpas på anspråk som härrör från, eller har uppstått i samband med, framförande eller drift av ett fartyg eller lastning, transport eller lossning av last annat än anspråk avseende dödsfall eller personskada på

(iii) Where the damage was caused by the armed services of the Contracting Parties and it is not possible to attribute it specifically to one or more of those armed services, the amount awarded or adjudged shall be distributed equally among the Contracting Parties concerned; however, if the receiving State is not one of the States by whose armed services the damage was caused, its contribution shall be half that of each of the sending States concerned.

(iv) Every half-year, a statement of the sums paid by the receiving State in the course of the half-yearly period in respect of every case regarding which the proposed distribution on a percentage basis has been accepted, shall be sent to the sending States concerned, together with a request for reimbursement. Such reimbursement shall be made within the shortest possible time, in the currency of the receiving State.

f. In cases where the application of the provisions of subparagraphs b. and e. of this paragraph would cause a Contracting Party serious hardship, it may request the North Atlantic Council to arrange a settlement of a different nature.

g. A member of a force or civilian component shall not be subject to any proceedings for the enforcement of any judgment given against him in the receiving State in a matter arising from the performance of his official duties.

h. Except in so far as subparagraph e. of this paragraph applies to claims covered by paragraph 2 of this Article, the provisions of this paragraph shall not apply to any claim arising out of or in connexion with the navigation or operation of a ship or the loading, carriage, or discharge of a cargo, other than claims for death or

vilka punkt 4 i denna artikel inte är tillämplig.

6. Ersättningsanspråk mot medlemmar av en styrka eller en civil komponent som härrör från åtalbara handlingar eller försummelse i den mottagande staten som inte har gjorts i tjänsten skall handläggas på följande sätt:

a. Myndigheterna i den mottagande staten skall behandla anspråk och bestämma ersättning till käranden på ett riktigt och rättvist sätt med hänsyn tagen till alla omständigheter i ärendet inklusive den skadelidande personens uppförande samt upprätta en rapport i ärendet.

b. Nämnade rapport skall överlämnas till myndigheterna i den sändande staten vilka sedan utan dröjsmål skall besluta om de skall ge betalning ex gratia och, om så är fallet, till vilket belopp.

c. Om ett erbjudande om betalning ex gratia görs och antas av käranden som full gottgörelse för hans anspråk skall myndigheterna i den sändande staten själva erlagga betalningen och meddela myndigheterna i den mottagande staten härom och om storleken på det utbetalda beloppet.

d. Bestämmelserna i denna punkt skall inte inverka på den mottagande statens domstolars rätt att vidta åtgärder mot en medlem av en styrka eller en civil komponent tills full ersättning har erlagts.

7. Anspråk som härrör från otillåtet bruk av ett fordon tillhörigt krigsmakten i en sändande stat skall behandlas i enlighet med punkt 6 i denna artikel utom i de fall en styrka eller en civil komponent är lagligen ansvarig.

8. Om tvist uppstår om huruvida en åtalbar handling eller

personal injury to which paragraph 4 of this Article does not apply.

6. Claims against members of a force or civilian component arising out of tortious acts or omissions in the receiving State not done in the performance of official duty shall be dealt with in the following manner:

a. The authorities of the receiving State shall consider the claim and assess compensation to the claimant in a fair and just manner, taking into account all the circumstances of the case, including the conduct of the injured person, and shall prepare a report on the matter.

b. The report shall be delivered to the authorities of the sending State, who shall then decide without delay whether they will offer an ex gratia payment, and if so, of what amount.

c. If an offer of ex gratia payment is made, and accepted by the claimant in full satisfaction of his claim, the authorities of the sending State shall make the payment themselves and inform the authorities of the receiving State of their decision and of the sum paid.

d. Nothing in this paragraph shall affect the jurisdiction of the courts of the receiving State to entertain an action against a member of a force or of a civilian component unless and until there has been payment in full satisfaction of the claim.

7. Claims arising out of the unauthorized use of any vehicle of the armed services of a sending State shall be dealt with in accordance with paragraph 6 of this Article, except in so far as the force or civilian component is legally responsible.

8. If a dispute arises as to whether a tortious act or omis-

försummelse av en medlem av en styrka eller en civil komponent har skett i tjänsten eller om bruk av ett fordon tillhörigt krigsmakten i den sändande stat har skett olovligen skall saken underställas en skiljedomare utsedd i enlighet med punkt 2 b i denna artikel, vars beslut i ärendet skall vara slutgiltigt bindande.

9. Den sändande staten skall inte åberopa immunitet från domstolarnas domsrätt i den mottagande staten för medlemmar av en styrka eller en civil komponent med avseende på den civilrättsliga domsrätt som tillkommer domstolarna i den mottagande staten, utom i den utsträckning som avses i punkt 5 g i denna artikel.

10. Myndigheterna i den sändande och den mottagande staten skall i fall som berör dem samarbeta vid upptagning av bevisning för en rättvis rättegång och vid bestämmande av ersättning av skada.

Artikel IX

1. Medlemmar av en styrka eller en civil komponent och dess anhöriga får köpa varor lokalt för eget bruk och erforderliga tjänster på samma villkor som medborgare i den mottagande staten.

2. Lokala varuköp avsedda för försörjning av en styrka eller en civil komponent skall normalt ske genom de enheter som upphandlar sådana varor för krigsmakten i den mottagande staten. För att undvika att dessa varuköp får ogynnsam verkan på ekonomin i den mottagande staten skall vederbörande myndigheter i denna stat när så erfordras ange vilka varor som ej får köpas eller som är föremål för begränsningar.

sion of a member of a force or civilian component was done in the performance of official duty or as to whether the use of any vehicle of the armed services of a sending State was unauthorized, the question shall be submitted to an arbitrator appointed in accordance with paragraph 2 b. of this Article, whose decision on this point shall be final and conclusive.

9. The sending State shall not claim immunity from the jurisdiction of the courts of the receiving State for members of force or civilian component in respect of the civil jurisdiction of the courts of the receiving State except to the extent provided in paragraph 5 g. of this Article.

10. The authorities of the sending State and of the receiving State shall co-operate in the procurement of evidence for a fair hearing and disposal of claims in regard to which the Contracting Parties are concerned.

Article IX

1. Members of a force or of a civilian component and their dependents may purchase locally goods necessary for their own consumption, and such services as they need, under the same conditions as the nationals of the receiving State.

2. Goods which are required from local sources for the subsistence of a force or civilian component shall normally be purchased through the authorities which purchase such goods for the armed services of the receiving State. In order to avoid such purchases having any adverse effect on the economy of the receiving State, the competent authorities of that State shall indicate, when necessary, any articles the purchase of which should be restricted or

3. Med förbehåll för gällande avtal eller avtal som herefter kan komma att ingås mellan befullmäktigade företrädare för de sändande och mottagande staterna skall myndigheterna i den mottagande staten åta sig fullt ansvar för att vidta lämpliga åtgärder för att till en styrka eller en civil komponent tillhandahålla de lokaler och de utrymmen som denna behöver liksom hithörande anordningar och tjänster. Dessa avtal och arrangemang skall i möjlig utsträckning stå i överensstämmelse med de regler som gäller för förläggning och inkvartering av liknande personal i den mottagande staten. I avsaknad av särskilt avtal med motsatt verkan skall lagarna i den mottagande staten gälla avseende vilka rättigheter och skyldigheter som är förbundna med besittningen eller användningen av byggnaderna, marken, anordningarna eller tjänsterna.

4. Behov av civil arbetskraft för en styrka eller en civil komponent skall tillgodoses på samma sätt som motsvarande behov i den mottagande staten och med biträde av myndigheterna i den mottagande staten genom dess arbetsförmedling. Anställningsförhållanden och arbetsförhållanden, särskilt löner, övertidsersättning och arbetarskyddsförhållanden skall vara desamma som föreskrivs i den mottagande statens lag. Civilanställda som anlitas av en styrka eller en civil komponent skall inte på något sätt betraktas som tillhörande denna styrka eller denna civila komponent.

5. När en styrka eller en civil komponent på den ort där den är stationerad har otillräckliga medicinska och dentala faciliteter får dess medlemmar och deras anhöriga åtnjuta läkarvård

förbuden.

3. Subject to agreements already in force or which may hereafter be made between the authorized representatives of the sending and receiving States, the authorities of the receiving State shall assume sole responsibility for making suitable arrangements to make available to a force or a civilian component the buildings and grounds which it requires, as well as facilities and services connected therewith. These agreements and arrangements shall be, as far as possible, in accordance with the regulations governing the accommodation and billeting of similar personnel of the receiving State. In the absence of a specific contract to the contrary, the laws of the receiving State shall determine the rights and obligations arising out of the occupation or use of the buildings, grounds, facilities or services.

4. Local civilian labour requirements of a force or civilian component shall be satisfied in the same way as the comparable requirements of the receiving State and with the assistance of the authorities of the receiving State through the employment exchanges. The conditions of employment and work, in particular wages, supplementary payments and conditions for the protection of workers, shall be those laid down by the legislation of the receiving State. Such civilian workers employed by a force or civilian component shall not be regarded for any purpose as being members of that force or civilian component.

5. When a force or a civilian component has at the place where it is stationed inadequate medical or dental facilities, its members and their dependents may receive medical and dental

och tandvård inklusive intagning på sjukhus under samma förhållanden som motsvarande personalkategorier i den mottagande staten.

6. Den mottagande staten skall ge välvilligast möjliga prövning av en begäran att till medlemmarna av en styrka eller en civil komponent ge tillträde till transportmedel och bevilja rabatter för färdbiljetter. Dessa transportmedel och förmåner skall vara föremål för särskilda avtal mellan de berörda regeringarna.

7. Om det inte föreligger några allmänna eller särskilda finansiella avtal parterna emellan skall betalning för varor, inkvartering och tjänster som tillhandahålles enligt punkt 2, 3, 4 och, om så erfordras, 5 och 6 i denna artikel erläggas utan dröjsmål i lokal valuta av styrkans myndigheter.

8. Vare sig en styrka eller en civil komponent eller dess anhängare eller anställda skall kunna åberopa denna artikel för att åtnjuta befrielse från skatter och tullar vid anskaffning av varor och tjänster som omfattas av den mottagande statens skattebestämmelser.

Artikel X

1. I den mån beskattningen i den mottagande staten beror av uppehållsort eller hemvist skall perioder under vilka en medlem av en styrka eller en civil komponent befinner sig i den statens territorium enbart på grund av att han ingår i en styrka eller en civil komponent, inte betraktas som vistelseperioder däri eller såsom innebärande en ändring av uppehållsort eller hemvist. Medlemmar av en styrka eller en civil komponent skall undantas från beskattning i den mottagande staten för lön och arvode som utbetalas till dem i denna egenskap av den sändande staten liksom från skatt på materiell

care, including hospitalization, under the same conditions as comparable personnel of the receiving State.

6. The receiving State shall give the most favourable consideration to requests for the grant to members of a force or of a civilian component of travelling facilities and concessions with regard to fares. These facilities and concessions will be the subject of special arrangements to be made between the Governments concerned.

7. Subject to any general or particular financial arrangements between the Contracting Parties, payment in local currency for goods, accommodation and services furnished under paragraphs, 2, 3, 4 and, if necessary, 5 and 6, of this Article shall be made promptly by the authorities of the force.

8. Neither a force, nor a civilian component, nor the members thereof, nor their dependents, shall by reason of this Article enjoy any exemption from taxes or duties relating to purchases and services chargeable under the fiscal regulations of the receiving State.

Article X

1. Where the legal incidence of any form of taxation in the receiving State depends upon residence or domicile, periods during which a member of a force or civilian component is in the territory of that State by reason solely of his being a member of such force or civilian component shall not be considered as periods of residence therein, or as creating a change of residence or domicile, for the purposes of such taxation. Members of a force or civilian component shall be exempt from taxation in the receiving State on the salary and emoluments paid to them as such members by the sending

lös egendom, vilkens befintlighet i den mottagande staten helt och hållet beror på ägarens tillfälliga vistelse där.

2. Ingenting i denna artikel skall hindra beskattning av en medlem av en styrka eller en civil komponent med avseende på vinstgivande verksamhet utöver hans anställning som sådan; och, utom vad beträffar hans lön och arvode och den materiella lösegendom som avses i punkt 1 häröver, skall ingenting i denna artikel hindra beskattning som omfattar en sådan person enligt lagen i den staten, även om han anses ha sin bosättningsort eller hemvist utanför den mottagande staten.

3. Ingenting i denna artikel skall vara tillämpligt på "tull" enligt definition i artikel XI punkt 12.

4. I vad avser denna artikel skall beteckningen "medlem av en styrka" inte inbegripa någon person som är medborgare i den mottagande staten.

Artikel XI

1. Med undantag för vad som uttryckligen anges av motsatt innebörd i detta avtal skall medlemmar av en styrka eller en civil komponent liksom deras anhöriga följa de lagar och förordningar som ges av tullmyndigheterna i den mottagande staten. Särskilt skall tullmyndigheterna i den mottagande staten ha rätt, i enlighet med de allmänna villkor som finns nedlagda i lagar och förordningar i den staten, att visitera en medlem av en styrka eller en civil komponent och deras anhöriga och att visitera deras bagage och genomsöka fordon och beslagta föremål i enlighet med dessa lagar och förordningar.

2.a. Tillfällig införsel och återförsel av tjänstefordon tillhö-

State or on any tangible movable property the presence of which in the receiving State is due solely to their temporary presence there.

2. Nothing in this Article shall prevent taxation of a member of a force or civilian component with respect to any profitable enterprise, other than his employment as such member, in which he may engage in the receiving State, and, except as regards his salary and emoluments and the tangible movable property referred to in paragraph 1. nothing in this Article shall prevent taxation to which, even if regarded as having his residence or domicile outside the territory of the receiving State, such a member is liable under the law of that State.

3. Nothing in this Article shall apply to 'duty' as defined in paragraph 12 of Article XI.

4. For the purposes of this Article the term 'member of a force' shall not include any person who is a national of the receiving State.

Article XI

1. Save as provided expressly to the contrary in this Agreement, members of a force and of a civilian component as well as their dependents shall be subject to the laws and regulations administered by the customs authorities of the receiving State. In particular the customs authorities of the receiving State shall have the right, under the general conditions laid down by the laws and regulations of the receiving State, to search members of a force or civilian component and their dependents and to examine their luggage and vehicles, and to seize articles pursuant to such laws and regulations.

2.a. The temporary importation and the re-exportation of

rigt en styrka eller en civil komponent på egna hjul skall tillåtas tullfritt vid uppvisande av ett formulär som visas i bilagan till detta avtal.

b. Vid tillfällig införsel av fordon som inte sker på egna hjul skall tillämpas bestämmelserna i punkt 4 i denna artikel och vid återutförsel bestämmelserna i punkt 8.

c. Tjänstefordon tillhöriga en styrka eller en civil komponent skall vara undantagna från alla skatter som uttas för fordon i vägtrafik.

3. Officiella handlingar under officiell försegling skall inte göras till föremål för tullinspektion. Kurir, vilken status han än må ha, som medför dessa dokument måste ha en individuell förflyttningsorder utfärdad i enlighet med punkt 2 b i artikel III. I denna förflyttningsorder skall anges hur många volymer som ingår och intyg om att dessa endast innehåller officiella dokument.

4. En styrka får tullfritt införa utrustning samt en rimlig mängd förnödenheter, förråd och andra varor för uteslutande eget bruk och, i de fall där så tillåtes av mottagande stat, för bruk av dess civila komponent samt anhöriga. Denna tullfria import förutsätter deposition hos tullmyndigheterna på införselorten – jämte sådana tullhandlingar varom avtal skall ingås – av ett tuldokument av utseende som har överenskommit mellan den mottagande staten och den sändande staten, undertecknat av en för detta ändamål av den sändande staten vederbörligen befullmäktigad person. Utnämningshandlingen för den person som är befullmäktigad att underteckna intyget samt prov på underskrifter och stämplor som skall användas skall tillställas tull-

service vehicles of a force or civilian component under their own power shall be authorized free of duty on presentation of a triptyque in the form shown in the Appendix to this Agreement.

b. The temporary importation of such vehicles not under their own power shall be governed by paragraph 4 of this Article and the re-exportation thereof by paragraph 8.

c. Service vehicles of a force or civilian component shall be exempt from any tax payable in respect of the use of vehicles on the roads.

3. Official documents under official seal shall not be subject to customs inspection. Couriers, whatever their status, carrying these documents must be in possession of an individual movement order, issued in accordance with paragraph 2 b. of Article III. This movement order shall show the number of despatches carried and certify that they contain only official documents.

4. A force may import free of duty the equipment for the force and reasonable quantities of provisions, supplies and other goods for the exclusive use of the force and, in cases where such use is permitted by the receiving State, its civilian component and dependents. This duty-free importation shall be subject to the deposit, at the customs office for the place of entry, together with such customs documents as shall be agreed, of a certificate in a form agreed between the receiving State and the sending State signed by a person authorized by the sending State for that purpose. The designation of the person authorized to sign the certificates as well as specimens of the signatures and stamps to be used, shall be sent to the customs administration of the

myndigheterna i den mottagande staten.

5. En medlem av en styrka eller en civil komponent får vid första ankomsten för att tillträda sin tjänstgöring i den mottagande staten, eller vid den tid anhöriga först anländer för att ansluta sig till honom, införa personliga ägodelar och möbler tullfritt för den tid som uppdraget varar.

6. Medlemmar av en styrka eller en civil komponent får tullfritt införa motorfordon tillfälligt för eget och anhörigas bruk. I denna artikel finns inget åtagande att bevilja befrielse från skatter för privatfordon i vägtrafik.

7. Införsel som görs av en styrkas myndigheter för annan användning än för uteslutande användning av densamma och dess civila komponent, samt annan införsel än sådan som avses i punkt 5 och 6 i denna artikel, som görs av medlemmar av en styrka eller en civil komponent, är enligt denna artikel inte berättigade till tullfrihet eller andra förmåner.

8. Varor som har införts tullfritt enligt punkt 2 b, 4, 5 eller 6 härövan

a. får återutföras fritt under förutsättning att, med avseende på varor som införts under punkt 4 a, ett intyg utfärdat i enlighet med den punkten uppvisas för tullmyndigheten; tullmyndigheterna äger emellertid rätt att kontrollera att återutfört gods är i det skick som uppges i intyget, om sådant finnes, och att det verkligen har införts enligt bestämmelserna i punkt 2 b, 4, 5 eller 6, allt efter omständigheterna.

b. skall normalt inte kunna avyttras i den mottagande staten vare sig genom försäljning eller som gåva. Emellertid kan i vissa särskilda fall sådan avyttring

receiving State.

5. A member of a force or civilian component may, at the time of his first arrival to take up service in the receiving State or at the time of the first arrival of any dependent to join him, import his personal effects and furniture free of duty for the term of such service.

6. Members of a force or civilian component may import temporarily free of duty their private motor vehicles for the personal use of themselves and their dependents. There is no obligation under this Article to grant exemption from taxes payable in respect of the use of roads by private vehicles.

7. Imports made by, the authorities of a force other than for the exclusive use of that force and its civilian component, and imports, other than those dealt with in paragraphs 5 and 6 of this Article, effected by members of a force or civilian component are not, by reason of this Article, entitled to any exemption from duty or other conditions.

8. Goods which have been imported duty-free under paragraphs 2 b., 4, 5 or 6 above:

a. may be re-exported freely, provided that, in the case of goods imported under paragraph 4, a certificate, issued in accordance with that paragraph, is presented to the customs office: the customs authorities, however, may verify that goods re-exported are as described in the certificate, if any, and have in fact been imported under the conditions of paragraphs 2 b., 4, 5 or 6 as the case may be:

b. shall not normally be disposed of in the receiving State by way of either sale or gift: however, in particular cases such disposal may be authorized on

tillåtas enligt de villkor som föreskrivs av de berörda myndigheterna i den mottagande staten (t ex vid erläggande av tull och skatter och uppfyllande av de villkor som gäller för kontroll av handel och valuta).

9. Varor som inköpts i den mottagande staten får utföras från denna endast i enlighet med de regler som gäller i mottagande stat.

10. Särskilda lättnader för gränspassering skall medges av tullmyndigheterna för militära förband och enheter under förutövning att tullmyndigheterna vederbörligen har underrättats på förhand.

11. Särskilda arrangemang skall göras av den mottagande staten för att drivmedel, oljor och smörjmedel avsedda för tjänstefordon, luftfartyg och fartyg tillhörande en styrka eller en civil komponent skall kunna tillhandahållas tull- och skattefritt.

12. I punkt 1–10 i denna artikel avses med "tull" tullavgifter och alla andra avgifter och skatter som skall betalas vid införsel eller utförsel, i förekommande fall med undantag för avgifter och skatter som inte är annat än betalning för utförda tjänster, "införsel" inbegriper klareringskostnader från tullområdet eller motsvarande under förutsättning att godset inte har odlats, tillverkats eller framställts i mottagande stat.

13. Bestämmelserna i denna artikel skall tillämpas på ifrågasvarande varor inte endast när de införes till eller utföres från den mottagande staten utan även när de befinner sig i transit genom en parts territorium; i det fallet innefattas i uttrycket "mottagande stat" enligt denna artikel varje part genom vars territorium godset transiteras.

conditions imposed by the authorities concerned of the receiving State (for instance, on payment of duty and tax and compliance with the requirements of the controls of trade and exchange).

9. Goods purchased in the receiving State shall be exported therefrom only in accordance with the regulations in force in the receiving State.

10. Special arrangements for crossing frontiers shall be granted by the customs authorities to regularly constituted units or formations, provided that the customs authorities concerned have been duly notified in advance.

11. Special arrangements shall be made by the receiving State so that fuel, oil and lubricants for use in service vehicles, aircraft and vessels of a force or civilian component, may be delivered free of all duties and taxes.

12. In paragraphs 1–10 of this Article:

'duty' means customs duties and all other duties and taxes payable on importation or exportation, as the case may be, except dues and taxes which are no more than charges for services rendered; 'importation' includes withdrawal from customs warehouses or continuous customs custody, provided that the goods concerned have not been grown, produced or manufactured in the receiving State.

13. The provisions of this Article shall apply to the goods concerned not only when they are imported into or exported from the receiving State but also when they are in transit through the territory of a Contracting Party, and for this purpose the expression 'receiving State' in this Article shall be regarded as including any, Contracting Party through whose territory

the goods are passing in transit.

Artikel XII

1. Tullmyndigheterna och skattemyndigheterna i mottagande stat får, som villkor för beviljande av sådan tull- och skattefrihet eller tull- och skattelättnad som avses i detta avtal, kräva att de föreskrifter om tullar och skatter skall följas som de bedömer nödvändiga för att förhindra missbruk.

2. Dessa myndigheter kan vägra att bevilja undantag som anges i detta avtal avseende införsel till den mottagande staten av gods som odlats, tillverkats eller framställts i den staten vilket har utförts därifrån utan erläggande av de skatter och tullar - eller med restitution av skatter och tullar - som skulle ha kunnat uppbäras för sådan utförsel i fall godset inte hade utförts. Gods som har utklarerats från tullupplag skall betraktas som infört om det har behandlats som utfört till följd av att ha varit deponerat i tullupplaget.

Artikel XIII

1. För att förhindra överträdelser av lagar och bestämmelser avseende tullar och skatter skall myndigheterna i de mottagande och sändande staterna biträda varandra i utredningar och vid upptagning av bevisning.

2. En styrkas myndigheter skall ge allt biträde de kan för att säkerställa att gods som skall beslagtas av tullmyndigheterna eller skattemyndigheterna i den mottagande staten, eller på deras vägnar, överlämnas till dessa myndigheter.

3. En styrkas myndigheter skall med tillgängliga medel biträda med indrivande av tullar, skatter och böter som hänför sig till medlemmar av en styrka eller en civil komponent eller deras anhöriga.

Article XII

1. The customs or fiscal authorities of the receiving State may, as a condition of the grant of any customs or fiscal exemption or concession provided for in this Agreement, require such conditions to be observed as they may deem necessary to prevent abuse.

2. These authorities may refuse any exemption provided for by this Agreement in respect of the importation into the receiving State of articles grown, produced or manufactured in that State which have been exported therefrom without payment of, or upon repayment of, taxes or duties which would have been chargeable but for such exportation. Goods removed from a customs warehouse shall be deemed to be imported if they were regarded as having been exported by reason of being deposited in the warehouse.

Article XIII

1. In order to prevent offences against customs and fiscal laws regulations, the authorities of the receiving and of the sending States shall assist each other in the conduct of enquiries and the collection of evidence.

2. The authorities of a force shall render all assistance within their power to ensure that articles liable to seizure by, or on behalf of, the customs or fiscal authorities of the receiving State are handed to those authorities.

3. The authorities of a force shall render all assistance within their power to ensure the payment of duties, taxes and penalties payable by members of the force or civilian component or their dependents.

4. Tjänstefordon och egendom tillhörande en styrka eller en civil komponent och inte en medlem av sådan styrka eller civilt element och som beslagtogs av myndigheterna i den mottagande staten i samband med överträdelse av dess lagar eller förordningar avseende tullar och skatter skall överlämnas till behörig myndighet i ifrågasvarande styrka.

4 Service vehicles and articles belonging to a force or to its civilian component, and not to a member of such force or civilian component, seized by the authorities of the receiving State in connection with all offence against its customs or fiscal laws or regulations shall be handed over to the appropriate authorities of the force concerned.

Artikel XIV

1. En styrka och dess civila komponent och medlemmar härav samt deras anhöriga skall förbli underställda valutalagstiftningen i den sändande staten och skall även vara skyldiga att följa förordningarna i den mottagande staten.

2. Valutamyndigheterna i den sändande och mottagande staterna får utfärda särskilda förordningar gällande en styrka eller en civil komponent eller dess medlemmar samt deras anhöriga.

Article XIV

1. A force, a civilian component and the members thereof, as well as their dependents, shall remain subject to the foreign exchange regulations of the sending State and shall also be subject to the regulations of the receiving State.

2. The foreign exchange authorities of the sending and the receiving States may issue special regulations applicable to a force or civilian component or the members thereof as well as to their dependents.

Artikel XV

1. Med förbehåll för punkt 2 i denna artikel skall avtalet förbli i kraft om sådana fientligheter utbryter som avses i Nordatlantiska fördraget, med undantag för att bestämmelserna för att avgöra ersättningsanspråk i artikel VIII punkt 2 och 5 inte skall tillämpas för krigsskada, och att bestämmelserna i detta avtal och särskilt i artiklarna III och VII omedelbart skall ses över av berörda parter, vilka kan komma överens om sådana förändringar som de anser vara önskvärda avseende tillämpningen av avtalet mellan dem.

2. Vid sådana fientligheter skall varje part ha rätt att för sitt vidkommande med sextio dagars varsel till de övriga parterna upphäva tillämpningen av vilken som helst av bestämmelserna i

Article XV

1. Subject to paragraph 2 of this Article, this Agreement shall remain in force in the event of hostilities to which the North Atlantic Treaty applies, except that the provisions for settling claims in paragraphs 2 and 5 of Article VIII shall not apply to war damage, and that the provisions of the Agreement, and, in particular of Articles III and VII, shall immediately be reviewed by the Contracting Parties concerned, who may agree to such modifications as they may consider desirable regarding the application of the Agreement between them.

2. In the event of such hostilities, each of the Contracting Parties shall have the right, by giving 60 days' notice to the other Contracting Parties, to suspend the application of any

detta avtal. Om denna rätt utövas, skall parterna omedelbart samråda i syfte att komma överens om lämpliga bestämmelser som skall ersätta de bestämmelser som har upphävts.

Artikel XVI

Alla tvister mellan parterna avseende tolkningen eller tillämpningen av detta avtal skall lösas genom förhandlingar dem emellan utan hänvändelse till någon utanförstående myndighet. Utom i de fall där det finns uttryckliga bestämmelser av motsatt innebörd i detta avtal skall tvister som inte kan lösas genom direkta förhandlingar hänskjutas till Natorådet.

Artikel XVII

Varje part får när som helst begära översyn av varje artikel i detta avtal. Framställning härom skall lämnas till Nato-rådet.

Artikel XVIII

1. Detta avtal skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten skall så snart som möjligt deponeras hos Förenta staternas regering som skall notifiera varje signatarstat om dag för deponeringen.

2. Trettio dagar efter det att fyra signatarstater har deponerat sina ratifikationsinstrument skall detta avtal träda i kraft för dem. Det träder i kraft för varje signatarstat trettio dagar efter deponeringen av dess ratifikationsinstrument.

3. Sedan detta avtal har trätt i kraft skall det, med förbehåll för godkännande av Nato-rådet och på sådana villkor som detta råd kan besluta, vara öppet för an-

of the provisions of this Agreement so far as it is concerned. If this right is exercised, the Contracting Parties shall immediately consult with a view to agreeing on suitable provisions to replace the provisions suspended.

Article XVI

All differences between the Contracting Parties relating to the interpretation or application of this Agreement shall be settled by negotiation between them without recourse to any outside jurisdiction. Except where express provision is made to the contrary in this Agreement, differences which cannot be settled by direct negotiation shall be referred to the North Atlantic Council.

Article XVII

Any Contracting Party may at any time request the revision of any Article of this Agreement. The request shall be addressed to the North Atlantic Council.

Article XVIII

1. The present Agreement shall be ratified and the instruments of ratification shall be deposited as soon as possible with the Government of the United States of America, which shall notify each signatory State of the date of deposit thereof.

2. Thirty days after four signatory States have deposited their instruments of ratification the present Agreement shall come into force between them. It shall come into force for each other signatory State thirty days after the deposit of its instrument of ratification.

3. After it has come into force, the present Agreement shall, subject to the approval of the North Atlantic Council and to such conditions as it may, de-

slutning för varje stat som ansluter sig till Nordatlantiska fördraget. Anslutningen skall träda i kraft genom deponering av ett anslutningsinstrument hos Förenta staternas regering, som skall meddela varje signatärstat och anslutande stat om datum för deponeringen. I förhållande till stat för vilken anslutningsinstrument har deponerats, träder avtalet i kraft trettio dagar efter dagen för deponeringen av sådant instrument.

side, be open to accession on behalf of any State which accedes to the North Atlantic Treaty. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Government of the United States of America, which shall notify each signatory and acceding State of the date of deposit thereof. In respect of any State on behalf of which an instrument of accession is deposited, the present Agreement shall come into force thirty days after the date of the deposit of such instrument.

Artikel XIX

1. Detta avtal kan sägas upp av varje part efter utgången av en tidsperiod på fyra år från dagen för avtalets ikraftträdande.

2. Uppsägning av avtalet av någon part skall ske med skriftlig notifikation från den parten till Förenta staternas regering som skall notifiera alla andra parter om varje sådan notifikation och om datum för dess mottagande.

3. Uppsägningen träder i kraft ett år efter det att Förenta staternas regering har mottagit notifikationen. Efter utgången av denna tidsfrist på ett år skall avtalet upphöra att gälla för den part som säger upp det, men det skall fortsätta att vara i kraft för de övriga parterna.

Artikel XX

1. Med förbehåll för bestämmelserna i punkt 2 och 3 i denna artikel skall avtalet tillämpas endast på en parts moderland.

2. Varje stat kan emellertid vid deponering av ratifikations-

Article XIX

1. The present Agreement may be denounced by any Contracting Party after the expiration of a period of four years from the date on which the Agreement comes into force.

2. The denunciation of the Agreement by any Contracting Party shall be effected by a written notification addressed by that Contracting Party to the Government of the United States of America which shall notify all the other Contracting Parties of each such notification and the date of receipt thereof.

3. The denunciation shall take effect one year after the receipt of the notification by the Government of the United States of America. After the expiration of this period of one year, the Agreement shall cease to be in force as regards the Contracting Party which denounces it, but shall continue in force for the remaining Contracting Parties.

Article XX

1. Subject to the provisions of paragraphs 2 and 3 of this Article, the present Agreement shall apply only to the metropolitan territory of a Contracting Party.

2. Any State may, however, at the time of the deposit of its

instrumentet eller anslutningsinstrumentet, eller när som helst därefter genom notifikation som lämnas till Förenta staternas regering förklara att avtalet skall utsträckas (beroende på om den stat som gör förklaringen anser detta vara nödvändigt för slutande av ett särskilt avtal mellan den staten och var och en av de berörda sändande staterna) till alla eller något av de territorier för vars internationella förbindelser den staten är ansvarig i Nato-området. Detta avtal skall då utsträckas till det eller de territorier som nämns däri trettio dagar efter det att Förenta staternas regering har mottagit notifikationen, eller trettio dagar efter slutande av erforderliga särskilda avtal eller när det har trätt i kraft enligt artikel XVIII, beroende på vilken tidpunkt som inträffar sist.

3. En stat som har gjort en förklaring enligt punkt 2 i denna artikel som utsträcker detta avtal till att omfatta ett territorium för vars internationella förbindelser den är ansvarig kan säga upp avtalet uteslutande med avseende på detta territorium i enlighet med bestämmelserna i artikel XIX.

Till bekräftelse härav har undertecknade befullmäktigade undertecknat detta avtal.

Som skedde i London den 19 juni 1951 på engelska och franska språken varvid båda texter är lika giltiga i ett original som skall deponeras i Förenta staternas regerings arkiv. Förenta staternas regering skall överlämna bestyrkta kopior av det till alla stater som undertecknar eller ansluter sig till avtalet.

instrument of ratification or accession or at any time thereafter, declare by notification given to the Government of the United States of America that the present Agreement shall extend (subject, if the State making the declaration considers it to be necessary, to the conclusion of a special agreement between that State and each of the sending States concerned), to all or any of the territories for whose international relations it is responsible in the North Atlantic Treaty area. The present Agreement shall then extend to the territory or territories named therein thirty days after the receipt by the Government of the United States of America of the notification, or thirty days after the conclusion of the special agreements if required, or when it has come into force under Article XVIII, whichever is the later.

3. A State which has made a declaration under paragraph 2 of this Article extending the present Agreement to any territory for whose international relations it is responsible may denounce the Agreement separately in respect of that territory in accordance with the provisions of Article XIX.

In witness whereof the undersigned Plenipotentiaries have signed the present Agreement.

Done in London this nineteenth day of June, 1951, in the English and French languages, both texts being equally authoritative, in a single original which shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America. The Government of the United States of America shall transmit certified copies thereof to all the signatory and acceding States.

Sveriges reservation vid undertecknande av avtalet och tilläggsprotokollet

Sveriges regering anser sig inte vara bunden av artikel I i avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor i den utsträckning som denna artikel hänför sig till bestämmelserna i artikel VII i avtalet mellan parterna i Nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor, som ger de sändande staterna rätt att utöva domsrätt inom en mottagande stats territorium, när Sverige är mottagande stat. Reservationen inbegriper inte de åtgärder som vidtas av militärmyndigheterna i en sändande stat, vilka är trängande nödvändiga för att upprätthålla lugn och ordning inom styrkan.

The Government of Sweden does not consider itself bound by article I of the Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the other States Participating in the Partnership for Peace regarding the status of their Forces, to the extent that this Article refers to the provisions of Article VII of the agreement between Parties to the North Atlantic Treaty regarding the status of their Forces, which gives sending States the right to exercise jurisdiction within the territory of a receiving State, when Sweden is such a receiving state. The reservation does not cover appropriate measures taken by the military authorities of sending States which are immediately necessary to ensure maintenance of order and security within the force.

BILAGA 4

SHIRBRIG SOFA

Avtal mellan de stater som deltar i den multinationella snabbinsatsbrigaden för FN-insatser om status för deras styrkor

De stater som deltar i den multinationella snabbinsatsbrigaden för FN-insatser (SHIRBRIG),

som åberopar *avsiktsförklaringen om samarbete om den multinationella snabbinsatsbrigaden för FN-insatser*, som ursprungligen undertecknades av Danmark den 15 december 1996,

som åberopar *samförståndsavtalet om styrkommittén*, som ursprungligen undertecknades av Danmark den 9 mars 1997,

som åberopar *samförståndsavtalet om drift, finansiering, administration och status för planeringselementet i den multinationella snabbinsatsbrigaden för FN-insatser*, som ursprungligen undertecknades av Danmark den 14 mars 1997,

som åberopar *samförståndsavtalet om drift, finansiering, administration och status för den multinationella snabbinsatsbrigaden för FN-insatser*, som ursprungligen undertecknades av Danmark den 16 april 1998,

som beaktar att styrkor från en part får sändas till och tas emot inom en annan parts territorium med stöd av en särskild överenskommelse,

som likväl önskar fastställa sådana styrkors rättsliga ställning när de befinner sig inom en annan parts territorium,

har kommit överens om följande.

Artikel I Definitioner

1. I detta avtal används följande definitioner:

a) *SHIRBRIG*: den multinationella snabbinsatsbrigaden för FN-insatser, som är en i förväg upprättad (icke permanent) multinationell brigad med hög beredskap, bestående av bidrag till Förenta nationernas beredskapssystem, vilken efter beslut av respektive land kan ställas till förfogande för att genomföra fredsbevarande insatser med stöd av FN-mandat.

b) *Planeringselementet*: den multinationella komponent som utgör den permanenta delen av SHIRBRIG:s stab, som är uppsatt för att understödja brigaden genom att utföra funktioner före insats och som vid själva insatsen skall utgöra kärnan till den insatta snabbinsatsbrigadens stab.

c) *SHIRBRIG-aktiviteter*: utöver planeringselementets rutinaktiviteter skall dessa anses omfatta alla aktiviteter före insats, såsom konferenser, möten, utbildning och övningar.

Artikel II Tillämpliga instrument

1. I den mån inte annat bestäms i denna artikel, skall parterna i detta avtal,

a) vad gäller SHIRBRIG-aktiviteter, som äger rum inom en parts territorium, i tillämpliga delar tillämpa bestämmelserna i

i) *avtalet mellan parterna i Nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor*, upprättat i London den 19 juni 1951, nedan kallat *NATO SOFA*, och

ii) *avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor*, upprättat i Bryssel den 19 juni 1995, nedan kallat *PPF-avtalet*, och *tilläggsprotokollet till PPF-avtalet*, upprättat i Bryssel den 19 juni 1995, nedan kallat *PPF:s tilläggsprotokoll*, med avseende på reservationer och uttalanden som gjorts av de stater som är parter i dessa avtal,

b) vad gäller SHIRBRIG:s planeringselements aktiviteter inom Danmarks territorium, utöver de bestämmelser som nämns i punkt 1 a i denna artikel, i tillämpliga delar tillämpa bestämmelserna i *protokollet om status för internationella militära högkvarter uppsatta med stöd av Nordatlantiska fördraget*, upprättat i Paris den 28 augusti 1952, nedan kallat *Parisprotokollet*.

2. För att i tillämpliga delar tillämpa bestämmelserna i de instrument som nämns i punkt 1, skall följande tolkningar gälla:

a) När det gäller förhållanden i NATO SOFA, om vilka det föreskrivs att framställningar skall riktas till eller tvister hänskjutas till Natorådet, ordföranden i Natorådets ställföreträdareförsamling eller en skiljedomare, skall de bestämmelserna i NATO SOFA tolkas som att betyda att de berörda parterna är skyldiga att lösa förhållandet i enlighet med bestämmelserna i artikel V i detta avtal.

b) Termen *part i Nordatlantiska fördraget*, som används i de tillämpliga instrumenten, är liktydig med stat som är part i detta avtal.

c) Termen *Natoområdet*, som används i de tillämpliga instrumenten, är liktydig med de staters territorier som är parter i detta avtal.

d) Termen *allierat högkvarter*, som används i de tillämpliga instrumenten, är liktydig med SHIRBRIG:s planeringselement.

Artikel III Ersättningsanspråk

För att tillgodose reciprocitet mellan parterna i fråga om avstående från anspråk upp till ett visst belopp i enlighet med artikel VIII.2 f i NATO SOFA, skall det belopp som anges i den artikeln avseende Danmark (9670 danska kronor) gälla alla parter.

Artikel IV Begränsningar

Detta avtal skall inte inkräkta på gällande internationella avtal eller överenskommelser.

Artikel V Tvistlösning

Alla tvister mellan parterna om tolkningen eller tillämpningen av detta avtal skall lösas genom förhandlingar mellan parterna.

Artikel VI Ändringar

Detta avtal får ändras genom konsensusbeslut av alla parterna. Ändringar träder i kraft enligt artikel VIII.1 i detta avtal.

Artikel VII Ratifikation och undertecknande

1. Detta avtal skall stå öppet för undertecknande av stater som har undertecknat *samförståndsavtalet om drift, finansiering, administration och status för planeringselementet i den multinationella snabbinsatsbrigaden för FN-insatser* och/eller *samförståndsavtalet om drift, finansiering, administration och status för den multinationella snabbinsatsbrigaden för FN-insatser*.

2. Detta avtal skall ratificeras, godtas eller godkännas. Instrument om ratifikation, godtagande eller godkännande skall deponeras hos Danmarks regering, som skall underrätta alla signatärstaterna om deponeringen.

3. När detta avtal har trätt i kraft, får en stat som har undertecknat de samförståndsavtal som avses i punkt 1 ansluta sig till det.

Artikel VIII Ikraftträdande

1. Sextio dagar efter det att tre signatärstater har deponerat sina instrument om ratifikation, godtagande eller godkännande träder avtalet i kraft för dem. Avtalet träder i kraft för varje annan signatärstat sextio dagar efter dagen för deponeringen av dess instrument om ratifikation, godtagande eller godkännande. Den status för planeringselementet som avses i artikel II b i detta avtal skall börja gälla när Danmark har ratificerat detta avtal.

2. Skriftväxlingar mellan Danmarks regering och en annan signatärstat om status för planeringselementet i den multinationella snabbinsatsbrigaden för FN-insatser (SHIRBRIG) och dess personal skall upphöra att gälla den dag detta avtal träder i kraft mellan Danmark och den berörda staten.

3. Danmarks regering skall registrera detta avtal hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel IX Uppsägning

En part får säga upp detta avtal genom skriftligt meddelande till Danmarks regering, som skall underrätta alla signatärstaterna därom. En uppsägning träder i kraft ett år efter Danmarks regerings mottagande av meddelandet. Efter utgången av denna ettårsperiod skall avtalet upphöra att gälla med avseende på den uppsägande parten, utom vad gäller fullgörande av utestående skyldigheter som har uppstått före den dag då uppsägningen började gälla. Avtalet skall dock fortsätta att gälla för de återstående parterna.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade av sina regeringar, undertecknat detta avtal.

Upprättat i Köpenhamn den 13 december 2001 på engelska språket i ett enda original, som skall deponeras i Danmarks regerings arkiv. Danmarks regering skall sända alla signatärstaterna bestyrkta avskrifter av avtalet.

För Konungariket Danmarks regering:
Anders Troldborg
Statssekreterare
Försvarsministeriet

För Republiken Italiens regering:
Antonio Catalano di Melilli
Ambassadör
Italiens ambassad

För Konungariket Nederländernas regering:
Johannes A.F.M. Förster
Nederländernas ambassadör

För Konungariket Norges regering:
Dagfinn Stenseth
Ambassadör
Norges ambassad

För Rumäniens regering:
Alexandru Dodan
Chargé d'affaires a.i.
Rumäniens ambassad

För Konungariket Sveriges regering:
Carl-Magnus Hyltenius
Ambassadör
Sveriges ambassad

BILAGA 5

EU SOFA

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

Bryssel den 4 november 2003
(OR. en)
13028/03

JUR 375
PESC 548

RÄTTSAKTER OCH ANDRA INSTRUMENT

Ärende: Avtal mellan Europeiska unionens medlemsstater om status för den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens militära stab, för de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, samt för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställs till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang (EU SOFA (EU-avtal om styrkornas status))

AVTAL

MELLAN EUROPEISKA UNIONENS MEDLEMSSTATER OM STATUS FÖR DEN MILITÄRA OCH CIVILA PERSONAL SOM UTSTATIONERAS VID EUROPEISKA UNIONENS MILITÄRA STAB, FÖR DE HÖGKVARTER OCH DE STYRKOR SOM KAN KOMMA ATT STÄLLAS TILL EUROPEISKA UNIONENS FÖRFOGANDE INOM RAMEN FÖR FÖRBEREDANDE OCH GENOMFÖRANDE AV DE INSATSER SOM AVSES I ARTIKEL 17.2 I FÖRDRAGET OM EUROPEISKA UNIONEN, INBEGRIPET ÖVNINGAR, SAMT FÖR DEN MILITÄRA OCH CIVILA PERSONAL FRÅN MEDLEMSSTATERNA SOM STÄLLS TILL EUROPEISKA UNIONENS FÖRFOGANDE I DETTA SAMMANHANG (EU SOFA (EU-AVTAL OM STYRKORNAS STATUS))

FÖRETRÄDARNA FÖR REGERINGARNA EUROPEISKA
UNIONENS MEDLEMSSTATER, FÖRSAMLADE I RÅDET, HAR
INGÅTT FÖLJANDE AVTAL

med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen (FEU), särskilt avdelning V i detta, och

av följande skäl:

- (1) Europeiska rådet har i enlighet med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) beslutat att ge EU de resurser som krävs för att fatta och genomföra beslut om hela den skala av uppgifter inom konfliktförebyggande och krishantering som fastställs i FEU.
- (2) Nationella beslut om att utsända styrkor från Europeiska unionens medlemsstater (nedan kallade "medlemsstater") till/på andra medlemsstaters territorium och ta emot sådana styrkor från medlemsstater, i samband med förberedande och utförande av de uppgifter som nämns i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar, kommer att fattas i enlighet med bestämmelserna i avdelning V i FEU, och särskilt artikel 23.1 i detta, och kommer att bli föremål för särskilda arrangemang mellan de berörda medlemsstaterna.
- (3) Särskilda avtal måste ingås med berörda tredje länder vid övningar eller operationer utanför medlemsstaternas territorium.
- (4) Enligt bestämmelserna i detta avtal kommer parternas rättigheter och skyldigheter enligt internationella avtal och andra internationella instrument om inrättande av internationella domstolar, inbegripet Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen, inte att påverkas.

DE HAR ENATS OM FÖLJANDE.

DEL I

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER FÖR ALL MILITÄR OCH CIVIL PERSONAL

ARTIKEL 1

1. I detta avtal avses med uttrycket
 1. *militär personal*
 - a) den militära personal som utstationeras från medlemsstaterna till rådets generalsekretariat för att bilda Europeiska unionens militära stab (EUMS),
 - b) annan militär personal än personalen från EU:s institutioner, vilken EUMS kan anlita från medlemsstaterna för tillfällig för-

stärkning om Europeiska unionens militära kommitté (EUMC) begär det, för verksamhet inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar,

- c) militär personal från medlemsstater, vilka är utstationerade vid de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till EU:s förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar, eller personalen vid dessa,

2. *civil personal*: den civila personal som utstationeras från medlemsstaterna till EU:s institutioner för verksamheter inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar, eller den civila personal, med undantag av lokalanställd personal, som arbetar vid högkvarter eller styrkor eller på annat sätt kan komma att ställas till EU:s förfogande av medlemsstaterna för samma verksamheter,

3. *underhållsberättigad person*: en person som definieras eller erkänns som familjemedlem eller som medlem av den militära eller civila personalens hushåll i den sändande statens lag; om denna lag som familjemedlem eller medlem av hushållet betraktar endast den som är samboende med en medlem av den militära eller civila personalen, skall detta villkor anses vara uppfyllt, om personen för sin försörjning huvudsakligen är ekonomiskt beroende av denne,

4. *styrka*: individer som ingår i eller enheter sammansatta av militär personal och civil personal enligt definitionen i punkterna 1 och 2, i den mån berörda medlemsstater enas om att vissa individer, förband, formeringar eller andra enheter inte skall anses utgöra eller ingå i en sådan styrka som detta avtal åsyftar,

5. *högkvarter*: högkvarter beläget inom medlemsstaternas territorium, upprättat av en eller flera medlemsstater alternativt av en internationell organisation, vilket kan ställas till EU:s förfogande inom ramen för förberedande och utförande av uppgifter som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar,

6. *sändande stat*: den medlemsstat som den militära eller civila personalen eller styrkan sorterar under,

7. *mottagande stat*: den medlemsstat på vars territorium den militära eller civila personalen, styrkan eller högkvarteret befinner sig, antingen vid utpostering, basering eller vid transitering i samband med ett individuellt eller kollektivt uppdragsförordnande eller förordnande om utstationering till EU:s institutioner.

ARTIKEL 2

1. Medlemsstaterna skall vid behov underlätta inresa, vistelse och utresa å tjänstens vägnar för den personal och de underhållsberättigade personer som avses i artikel 1. Det kan emellertid krävas att personal och underhållsberättigade personer bevisar att de hör till de kategorier som avses i artikel 1.

2. För detta ändamål, och utan att det påverkar tillämpningen av relevanta regler som gäller för personers fria rörlighet enligt gemenskapslagstiftningen, skall ett individuellt eller kollektivt förflyttningsförordnande eller beslut om utstationering vid EU:s institutioner vara tillräckligt.

ARTIKEL 3

Den militära och civila personalen och deras underhållsberättigade personer är skyldiga att respektera den mottagande statens lag och avstå från all verksamhet som inte överensstämmer med innebörden i detta avtal.

ARTIKEL 4

För detta avtal skall följande gälla:

1. Körkort som utfärdas av de militära myndigheterna i den sändande staten skall erkännas på den mottagande statens territorium för jämförbara militärfordon i medlemsstaterna.

2. Hälso- och sjukvård och tandvård får tillhandahållas av legitimerad personal från vilken medlemsstat som helst till personalen vid styrkor och högkvarter från alla övriga medlemsstater.

ARTIKEL 5

Militär och civil personal som berörs skall bära uniform enligt de reglementen som gäller i den sändande staten.

ARTIKEL 6

Fordon med en särskild registreringsskylt för den sändande statens väpnade styrkor eller förvaltning skall förutom registreringsnumret ha en tydlig nationalitetsbeteckning.

DEL II

BESTÄMMELSER SOM BARA ÄR TILLÄMPLIGA PÅ DE MILITÄR OCH CIVIL PERSONAL SOM UTSTATIONERAS TILL EU:s INSTITUTIONER

ARTIKEL 7

Militär och civil personal som utstationeras till EU:s institutioner får inneha och bära vapen i enlighet med artikel 13 när de arbetar vid högkvarter eller styrkor som kan komma att ställas till EU:s förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av sådana insatser som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar, eller när de deltar i uppdrag i samband med sådana insatser.

ARTIKEL 8

1. Militär och civil personal som utstationeras till EU:s institutioner skall åtnjuta immunitet mot varje slag av rättsligt förfarande när det gäller i tjänsten gjorda, skriftliga eller muntliga uttalanden samt i tjänsten utförda handlingar; immuniteten skall kvarstå även när de har avslutat sin tjänstgöring.
2. Den immunitet som avses i denna artikel skall beviljas i EU:s intresse och inte till förmån för de berörda personerna.
3. Både den behöriga myndigheten i den sändande staten och de berörda EU-institutionerna skall upphäva immuniteten för militär eller civil personal som är utstationerad till EU:s institutioner, om immuniteten skulle hindra att rättvisa skipas och om denna behöriga myndighet och den berörda EU-institutionen kan göra detta utan att det skadar Europeiska unionens intressen.
4. EU:s institutioner skall alltid samarbeta med behöriga myndigheter i medlemsstaterna för att underlätta rättskipningen och skall vidta åtgärder för att hindra missbruk av den immunitet som tillerkänns enligt denna artikel.
5. Om en behörig myndighet eller rättsinstans i en medlemsstat anser att missbruk av immunitet som tillerkänns enligt denna artikel har förekommit, skall den behöriga myndigheten i den sändande staten och den berörda EU-institutionen på begäran samråda med den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten för att avgöra om sådant missbruk verkligen har förekommit.
6. Om samrådet inte leder till ett för båda parter tillfredsställande resultat, skall tvisten prövas av den berörda EU-institutionen i syfte att finna en lösning.

7. Om tvisten inte kan lösas, skall den berörda EU-institutionen anta detaljerade arrangemang för dess lösning. Vad rådet beträffar, skall sådana arrangemang antas enhälligt.

DEL III

BESTÄMMELSER SOM ENDAST ÄR TILLÄMPLIGA PÅ HÖG- KVARTEREN OCH PÅ STYRKORNA SAMT PÅ DEN MILITÄRA OCH CIVILA PERSONAL SOM TJÄNSTGÖR DÄR

ARTIKEL 9

Inom ramen för förberedandet och genomförandet av de insatser som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar, skall högkvarteren och styrkorna och den personal vid dessa som avses i artikel 1 samt deras utrustning tillåtas transitering och tillfällig förläggning på en medlemsstats territorium med förbehåll för godkännande från den statens behöriga myndigheter.

ARTIKEL 10

Militär och civil personal skall erhålla akut läkar- och tandläkarvård samt sjukhusvård på samma villkor som jämförbar personal i den mottagande staten.

ARTIKEL 11

Med förbehåll för de avtal och arrangemang som är i kraft eller som kan komma att ingås av de behöriga myndigheterna i den mottagande staten och den sändande staten efter det att detta avtal har trätt i kraft, skall enbart den mottagande statens myndigheter ha ansvar för att vidta lämpliga åtgärder för att byggnader och mark som förbanden, de operativa enheterna och de övriga organen kan behöva samt tillhörande tjänster ställs till deras förfogande. Avtalen och arrangemangen skall i möjligaste mån överensstämja med reglementena om inkvartering och förläggning av liknande förband, operativa enheter och övriga organ i den mottagande staten.

Såvida det inte finns ett arrangemang som föreskriver motsatsen, skall den mottagande statens lagar gälla för de rättigheter och skyldigheter som vistelsen i eller användningen av byggnader, mark och tjänster medför.

ARTIKEL 12

1. Förband, operativa enheter och organ som normalt består av militär eller civil personal skall ha rätt att enligt avtal med den mottagande staten upprätthålla ordningen i alla de läger, inrättningar, högkvarter eller andra anläggningar som uteslutande används av dem. Förbandens, de

operativa enheternas och organens polis får vidta alla lämpliga åtgärder för att upprätthålla ordning och säkerhet i anläggningarna.

2. Utanför anläggningarna skall den polis som avses i punkt 1 användas endast efter överenskommelse med den mottagande statens myndigheter och i samarbete med dessa, och endast i den mån det är nödvändigt för att upprätthålla disciplin och ordning bland medlemmarna av förbanden, de operativa enheterna eller organen.

ARTIKEL 13

1. Militär personal får inneha och bära tjänstevapen, under förutsättning att de har tillstånd till detta genom order och efter överenskommelse med myndigheterna i den mottagande staten.

2. Civil personal får äga och bära tjänstevapen, under förutsättning att de har tillstånd till detta enligt nationella föreskrifter i den sändande staten och efter medgivande av myndigheterna i den mottagande staten.

ARTIKEL 14

Högkvarteren och styrkorna skall ha rätt till samma lättnader i fråga om post och telekommunikationer, transportlättnader och nedsatta avgifter som styrkorna i vistelsestaten, i enlighet med regler och föreskrifter i den staten.

ARTIKEL 15

1. Ett högkvarterets arkiv och andra officiella dokument som förvaras i lokaler som används av högkvarteret eller som innehas av vederbörligen godkända medlemmar av högkvarteret skall vara okränkbara, utom om högkvarteret har avstått från denna typ av immunitet. Högkvarteret skall på begäran av den mottagande staten och i närvaro av en företrädare för den staten styrka dokumentens art, för att man skall kunna bekräfta att de omfattas av immunitet enligt denna artikel.

2. Om en behörig myndighet eller en rättslig instans i den mottagande staten anser att ett missbruk av den okränkbarhet som ges genom denna artikel har ägt rum, skall rådet på begäran samråda med de behöriga myndigheterna i den mottagande staten för att fastställa huruvida ett sådant missbruk har ägt rum.

3. Om samrådet inte leder till ett för båda berörda parter tillfredsställande resultat, skall tvisten prövas av rådet i syfte att finna en lösning. Om tvisten inte kan lösas, skall rådet enhälligt anta detaljerade arrangemang för dess lösning.

ARTIKEL 16

För undvikande av dubbelbeskattning gäller följande, vid tillämpningen av konventioner om dubbelbeskattning ingångna mellan medlemsstater,

utan att det påverkar den mottagande statens rätt att beskatta militär och civil personal som är medborgare i eller som har sin hemvist i den mottagande staten:

1. Om beskattning av något slag i den mottagande staten beror av den skattskyldiges bostad eller hemvist, skall de perioder då militär eller civil personal befinner sig på den mottagande statens territorium enbart i egenskap av militär eller civil personal inte räknas som en bosättningsperioder eller som perioder som skapar ändring av bostad eller hemvist vid beskattningen.
2. Militär och civil personal skall i den mottagande staten vara befriade från skatt på löner och ersättningar som utbetalas till dem av den sändande staten i deras egenskap av sådan personal samt från skatt på allt lösöre som tillhör dem och som finns i den mottagande staten enbart på grund av deras tillfälliga närvaro i den staten.
3. Denna artikel skall inte förhindra beskattning av militär eller civil personal för all annan lönsam verksamhet som de kan tänkas ägna sig åt i den mottagande staten, utöver anställningen som sådan personal, och, utom när det gäller den lön, de ersättningar och det lösöre som avses i punkt 2, skall denna artikel inte utgöra något hinder för beskattning som militär eller civil personal är underkastad enligt den mottagande statens lag, även om han/hon anses ha sin bostad eller sitt hemvist utanför denna stats territorium.
4. Denna artikel skall inte tillämpas på avgifter: 'Avgift' innebär tullar och alla övriga avgifter och skatter som skall betalas på import eller export i förekommande fall, utom pålagor och skatter som endast utgör betalning för utförda tjänster.

ARTIKEL 17

1. Den sändande statens myndigheter skall ha rätt att utöva all jurisdiktion i brottmål och disciplinärenden som den sändande statens lagstiftning ger dem gentemot såväl militär som civil personal om denna civila personal omfattas av den lagstiftning som styr samtliga eller vissa av de väpnade styrkorna i den sändande staten, med anledning av dess utstationering vid dessa styrkor.
2. Den mottagande statens myndigheter skall ha rätt att utöva sin jurisdiktion gentemot militär och civil personal och dess underhållsberättigade personer för brott som begås på den mottagande statens territorium och är straffbelagda enligt denna stats lagstiftning.
3. Den sändande statens myndigheter skall ha rätt att utöva exklusiv jurisdiktion gentemot såväl militär som civil personal, om denna civila personal omfattas av den lagstiftning som styr samtliga eller vissa av de väpnade styrkorna i den sändande staten, med anledning av deras utstationering vid dessa styrkor, för brott som är straffbelagda enligt den sän-

dande statens lagstiftning, inklusive sådana brott mot den sändande statens säkerhet som inte omfattas av den mottagande statens lagstiftning.

4. Den mottagande statens myndigheter skall ha rätt att utöva exklusiv jurisdiktion gentemot militär och civil personal och dess underhållsberättigade personer för brott som är straffbelagda enligt den mottagande statens lagar, inklusive sådana brott mot den mottagande statens säkerhet som inte omfattas av den sändande statens lagstiftning.

5. Följande skall anses utgöra brott mot statens säkerhet enligt punkterna 3, 4 och 6 i denna artikel:

a) Förräderi.

b) Sabotage, spioneri eller brott mot lagstiftningen om statshemligheter eller mot det nationella försvaret.

6. Vid fall av konkurrerande jurisdiktion skall följande regler tillämpas:

a) Den sändande statens behöriga myndigheter skall ha rätt att med förtur utöva sin jurisdiktion gentemot såväl militär som civil personal, om denna civila personal omfattas av den lagstiftning som styr samtliga eller vissa av de väpnade styrkorna i den sändande staten, med anledning av dess utstationering vid dessa styrkor, i fråga om följande:

i) Brott som endast skadar den sändande statens säkerhet eller egendom eller brott som endast skadar militär eller civil personal från den sändande staten eller underhållsberättigade personer i fråga om person eller egendom.

ii) Brott till följd av handling eller försummelse i tjänsten.

b) Vid andra brott skall den mottagande statens myndigheter med förtur utöva sin jurisdiktion.

c) Om den stat som har rätt att med förtur utöva sin jurisdiktion beslutar att avstå från denna rätt, skall den snarast möjligt underrätta den andra statens myndigheter om detta. Myndigheterna i den stat som har rätt att med förtur utöva sin jurisdiktion skall välvilligt behandla en begäran från den andra statens myndigheter om att avstå från denna rätt om den andra staten anser detta vara av särskild vikt.

7. Bestämmelserna i denna artikel skall inte medföra rätt för den sändande statens myndigheter att utöva jurisdiktion gentemot medborgare i den mottagande staten eller personer som har sitt hemvist där, såvida de inte är medlemmar av den sändande statens väpnade styrkor.

ARTIKEL 18

1. Varje medlemsstat skall avstå från att begära ersättning av en annan medlemsstat för skador som uppstått på egendom som tillhör staten och som används inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar,

a) om skadan orsakas av militär eller civil personal från den andra medlemsstaten vid tjänsteutövning inom ramen för de ovannämnda insatserna, eller

b) om skadan orsakas av den andra medlemsstatens fordon, fartyg eller luftfartyg, när dessa används av dess styrkor, förutsatt antingen att det fordon, fartyg eller luftfartyg som orsakade skadan användes inom ramen för de ovannämnda insatserna eller att skadan orsakades på egendom som används under samma villkor.

En medlemsstat skall även avstå från att begära ersättning för bärgning tills sjöss från andra medlemsstater, förutsatt att det fartyg eller den last som bärgats är en medlemsstats egendom och används av dess väpnade styrkor inom ramen för de ovannämnda insatserna.

2. a) Vid andra skador än skador som orsakas eller uppstår så som anges i punkt 1 på en medlemsstats egendom som är belägen på medlemsstatens territorium skall den andra medlemsstatens ansvar och skadebeloppet avgöras genom förhandling mellan de medlemsstaterna, om de inte enas om annat.

b) Varje medlemsstat skall emellertid avstå från att begära skadestånd, om skadan understiger ett visst belopp, som skall fastställas genom enhälligt beslut av rådet.

Varje annan medlemsstat vars egendom har skadats vid samma olycka skall också avstå från sitt krav upp till de belopp som anges ovan.

3. Vid tillämpning av punkterna 1 och 2 skall uttrycket "en medlemsstats egendom" omfatta fartyg som chartrats obemannade av en medlemsstat eller rekvirerats av medlemsstaten med ett kontrakt om obemannad charter eller tagits såsom pris, utom den del av förlustrisken och ansvaret som ett annat organ än medlemsstaten står för.

4. Varje medlemsstat skall avstå från att begära skadestånd av en annan medlemsstat, om militär eller civil personal vid dess styrkor har skadats eller omkommit i tjänsten.

5. Skadeståndskrav (utom till följd av avtal eller på grund av att punkt 6 eller 7 är tillämplig) på grund av en handling eller underlåtenhet som militär eller civil personal har begått i tjänsten eller på grund av en annan handling, underlåtenhet eller olycka som en styrka är lagligen ansvarig för och som på den mottagande statens territorium skadat en annan

tredje part än någon av medlemsstaterna skall behandlas av den mottagande staten enligt följande bestämmelser:

- a) Skadeståndskrav skall lämnas in, behandlas och regleras eller prövas i enlighet med de lagar och andra författningar i den mottagande staten som är tillämpliga på krav som härrör från dess egna väpnade styrkors verksamheter.
- b) Den mottagande staten får bedöma alla sådana krav och betala det belopp som överenskommits eller fastställs genom dom i dess egen valuta.
- c) Betalningen skall vara slutgiltigt bindande för de berörda medlemsstaterna, vare sig den följer av en direkt uppgörelse i ärendet, av ett avgörande i den behöriga domstolen i den mottagande staten eller av ett slutligt avgörande i en sådan domstol om nekad betalning.
- d) Skadestånd som betalas av den mottagande staten skall meddelas de berörda medlemsstaterna, som samtidigt skall få del av alla detaljer och ett förslag till fördelning i enlighet med leden e i, ii och iii. Om inget svar har inkommit inom två månader, skall förslaget till fördelning anses vara godkänt.
- e) Kostnaden för att uppfylla krav enligt leden a-d och punkt 2 skall fördelas mellan medlemsstaterna på följande sätt:
 - i) När endast en sändande stat är ansvarig, skall skadeståndsbeloppet fördelas med 25 % av beloppet för den mottagande staten och 75 % för den sändande staten.
 - ii) När mer än en stat är ansvarig för skadan, skall skadeståndsbeloppet fördelas lika mellan de ansvariga staterna; om den mottagande staten inte är en av de ansvariga staterna, skall emellertid dess bidrag vara hälften av varje sändande stats bidrag.
 - iii) Om skadan har orsakats av medlemsstaternas styrkor utan att det är möjligt att tydligt tillskriva en eller flera av styrkorna skadan, skall skadeståndsbeloppet fördelas lika mellan de berörda medlemsstaterna; om den mottagande staten inte är en av de stater vars styrkor har orsakat skadan, skall emellertid dess bidrag vara hälften av varje sändande stats bidrag.
 - iv) Varje halvår skall en förteckning över de belopp som den mottagande staten betalat under det föregående halvåret för de ärenden där en förslagen procentuell fördelning har godkänts skickas till de berörda sändande staterna tillsammans med en begäran om återbetalning. Återbetalningen skall göras snarast, i den mottagande statens valuta.

f) I de fall då en medlemsstat, på grund av att bestämmelserna i leden b och e tillämpas, åläggs en alltför betungande kostnad, kan denna medlemsstat begära att de övriga berörda medlemsstaterna reglerar ärendet genom förhandling sinsemellan på en annan grundval.

g) En dom mot militär eller civil personal får inte verkställas, om domen har avkunnats i den mottagande staten i en tvist som har sin grund i tjänstens utförande.

h) Utom om led e skall tillämpas på ett skadeståndskrav som omfattas av punkt 2, skall bestämmelserna i denna punkt inte tillämpas på krav med anledning av eller i samband med framförande eller drift av ett fartyg, lastning eller lossning eller transport av en last, utom krav för dödsfall eller personskada på vilka punkt 4 inte är tillämplig.

6. Krav riktade mot militär eller civil personal på grundval av ohederliga handlingar eller försummelser utanför tjänsten skall behandlas på följande sätt:

a) Den mottagande statens myndigheter skall utreda skadeståndskravet och fastställa ett rättvist och rimligt skadestånd för käranden, med beaktande av alla omständigheter i fallet, inklusive den skadelidande personens uppförande, samt utarbeta en rapport om ärendet.

b) Rapporten skall skickas till den sändande statens myndigheter, som skyndsamt skall avgöra om de skall utbetala ett skadestånd i godo och i så fall vilket beloppet.

c) Om ett erbjudande om skadestånd i godo framförs och godtas som fullständig ersättning av käranden, skall den sändande statens myndigheter själva betala skadeståndet och underrätta vistelsestatens myndigheter om sitt beslut och det belopp som utbetalats.

d) Bestämmelserna i denna punkt skall inte påverka behörigheten för domstolarna i den mottagande staten att pröva anspråk mot militär eller civil personal så vitt en fullt tillfredsställande betalning inte har gjorts.

7. Skadeståndskrav som grundar sig på otillåten användning av en sändande stats styrkors fordon skall behandlas i enlighet med punkt 6, utom om förbandet, den operativa enheten eller organet i fråga är lagligen ansvarigt.

8. Vid tvist om huruvida militär eller civil personals otillbörliga handling eller försummelse har ägt rum i tjänsten eller huruvida användningen av ett fordon som tillhör den sändande statens styrkor har varit otillåten skall ärendet regleras genom förhandling mellan de berörda medlemsstaterna.

9. Den sändande staten får inte, när det gäller den civilrättsliga behörigheten för den mottagande statens domstolar, åberopa immunitet mot den mottagande statens domstolars behörighet för militärer och civil personal, utom i den omfattning som anges i punkt 5 g.

10. Den sändande statens och den mottagande statens myndigheter skall bistå varandra i anskaffandet av det bevismaterial som behövs för rättvisa förhandlingar och beslut avseende skadeståndskrav som berör medlemsstaterna.

11. Eventuella tvister i samband med regleringen av krav vilka inte kan regleras genom förhandlingar mellan de berörda medlemsstaterna skall hänskjutas till en skiljedomare som, genom överenskommelse mellan de berörda medlemsstaterna, skall utses bland sådana medborgare i den mottagande staten vilka innehar eller har innehaft ett högt domarämbete. Om de berörda medlemsstaterna inte inom två månader kan enas om en skiljedomare, kan var och en av de berörda medlemsstaterna begära att ordföranden för Europeiska gemenskapernas domstol utser en person med ovan nämnda kvalifikationer.

DEL IV

SLUTBESTÄMMELSER

ARTIKEL 19

1. Detta avtal skall godkännas av medlemsstaterna i enlighet med deras respektive konstitutionella krav.

2. Medlemsstaterna skall till generalsekreteraren för Europeiska unionens råd anmäla när de har avslutat de konstitutionella förfarandena för godkännande av detta avtal.

3. Detta avtal träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter att den sista medlemsstaten har inkommit med anmälan om att dess konstitutionella förfaranden som avses i punkt 2 har avslutats.

4. Generalsekreteraren för Europeiska unionens råd skall vara depositarie för detta avtal. Depositarien skall i Europeiska unionens officiella tidning offentliggöra detta avtal och, efter det att de konstitutionella förfarandena i punkt 2 har avslutats, ett meddelande om dess ikraftträdande.

5.

a) Detta avtal skall endast vara tillämpligt på Europeiska unionens medlemsstaters moderland.

b) Varje medlemsstat kan meddela generalsekreteraren för Europeiska unionens råd att detta avtal även skall tillämpas på andra territorier för vilkas internationella förbindelser staten är ansvarig.

6.

a) Bestämmelserna i delarna I och III i detta avtal endast vara tillämpliga på sådana högkvarter och styrkor samt den personal vid dessa som kan komma att ställas till EU:s förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i EU-fördraget, inbegripet övningar, i den mån dessa högkvarters eller styrkors samt deras personals status inte regleras genom något annat avtal.

b) I de fall då dessa högkvarters och styrkors och deras personals status regleras genom ett annat avtal och då dessa högkvarter och styrkor samt deras personal är verksamma i ovan nämnda sammanhang, får särskilda arrangemang ingås mellan EU och de berörda staterna och organisationerna för att avgöra vilket avtal som skall tillämpas på den berörda operationen eller övningen.

c) I de fall där det inte har varit möjligt att ingå sådana särskilda arrangemang skall det andra avtalet förbli tillämpligt för den berörda operationen eller övningen.

7. I de fall då tredje länder deltar i verksamhet på vilken det här avtalet är tillämpligt får avtal eller arrangemang som reglerar sådan medverkan inbegripa en bestämmelse om att det här avtalet inom ramen för de verksamheterna även är tillämpligt på dessa tredje stater.

8. Bestämmelserna i detta avtal får ändras genom enhällig skriftlig överenskommelse mellan företrädarna för Europeiska unionens medlemsstaters regeringar, församlade i rådet.

BILAGA

UTTALANDEN

UTTALANDE AV EU:S MEDLEMSSTATER

När detta avtal har undertecknats kommer medlemsstaterna att göra sitt yttersta för att så snart som möjligt uppfylla kraven enligt sina egna konstitutionella förfaranden, så att detta avtal snarast kan träda i kraft.

UTTALANDE AV SVERIGE

Sveriges regering förklarar härmed att artikel 17 i detta avtal inte innebär någon rätt för den sändande staten att utöva jurisdiktion på Sveriges territorium. I synnerhet ger denna bestämmelse inte den sändande staten någon rätt att inrätta domstolar eller verkställa domar inom Sveriges territorium.

Detta påverkar inte på något sätt fördelningen av jurisdiktion mellan den sändande staten och den mottagande staten enligt artikel 17. Inte heller påverkar det den sändande statens rätt att utöva sådan jurisdiktion inom

sitt eget territorium när de personer som omfattas av artikel 17 återvänt till den sändande staten.

Detta hindrar inte heller att lämpliga åtgärder som omedelbart krävs för att garantera upprätthållande av ordning och säkerhet inom styrkan vidtas inom Sveriges territorium av den sändande statens militära myndigheter.